

STUDIE-BIJDRAGEN

van den Bond van
Internationale
KOMMUNISTEN (B. I. K.)

De Klassen in Sowjet - Rusland

DOOR A. HENNAUT

No 1

Deze brochure is bedoeld
als discussie-onderwerp
en verschijnt onder verant-
woordelijkheid van den
schrijver

Verantwoordelijke uitgever
F. Van Croonenborch
Langstraat, 74 Bergerhout

DE KLASSEN IN SOVJET - RUSLAND.

-o-o-o-o-o-o-

-: INLEIDING. :-

Het vraagstuk van den aard van den Sovjet-Staat, van de klassen die hem beheerschen, besloeg en beslaat nog een belangrijke plaats tusschen de vele vraagstukken die zich aan de revolutionnaire kommunistische beweging stellen. Men mag zelfs zeggen, dat het belang ervan steeds stijgend gaat. Er zijn ook ernstige redenen voor. De russische revolutie en de instelling der Sovjetmacht zijn de geweldigste gebeurtenissen van dezen tijd; zij merkten het diepst de hendaagsche revolutionnaire beweging, uit haar schoot werd de 3e Internationale geboren. Tot in de laatste jaren namen wij de stelling van het proletarische karakter van den Sovjet-staat aan. De kritieken en appreciaties der Oppositie der Russische K.P. (Trotzky) en deze der linksche oppositie (Sapronow-Smirnow) - over de kwestie van het karakter van den Sovjet-staat bestonden er eigenlijk geen merkelijke verschillen in de platformen dezer twee groepen - werden tenslotte zon der de minste kritiek door ons overgenomen. Deze opposities namen aan dat de Sovjet-staat door "ontaarding" aangetast was, dat zijn doel en zijn beweging vervalscht waren door bureaucratistische uitwassen; maar geen enkel oogenblik lieten zij het proletarisch karakter van dezen staat in twijfel trekken, noch de mogelijkheid hem te "hervormen", "gezond" te maken zoodanig dat hij terug uitsluitend en succesvol aan het werk zou kunnen gaan in den dienst van het proletariaat en van de internationale communistische revolutie, einddoelen waarvan den Sovjetstaat slechts "tijdelijk" was van afgeleid.

Er zijn heel wat dingen gebeurd sinds deze twee opposities uit de russische K.P. gestooten werden, hunne militanten gedeporteerd, verbannen, gekerkerd, gepijnigd zelfs en soms vermoord door de Sovjetautoriteiten en hunne aanhangers in het buitenland uit de K.P. geworpen werden. De contrarevolutionnaire politiek der Sovjet regering en van zijn aanhangsel de 3e Internationale, heeft slechts haar loop vervolgd, de bewijzen ophoepend van haar onverbiddelijken tegenstand tegenover de kommunistische wereldrevolutie, zoodanig voortgestaan werd door de grondvesters der 3e Internationale en door

de duizende arbeiders die over heel de wereld, op het einde van de imperialistische slachting van 1914-18, en dikwijls ten koste van hun leven, de vaan van de kommunistische revolutie omhoogstaken; De "prikkeldraadversperring", welke de kapitalistische landen rond den eersten "proletarischen" Staat legden, is verdwenen; de wereldreactie heeft opgehouden hare huurbenden te wapenen om ze ten aanval te sturen tegen het land der barbaarsheid. Dit alles maakte plaats voor niet-aanvalsverdragen, tegelijk met economische verdragen en misschien met militaire verdragen (men kan dit niet met zekerheid zeggen, want de geheime diplomatie die door de revolutie werd afgeschaft, is sinds lang door de regering der vijfjarenplans heringevoerd). Op het eerste kongres der Kommunistische Internationale, werd de Statenbond veroordeeld als eene onderneming die slechts "den rol eener heilige Alliantie der kapitalisten ter onderdrukking der arbeidersrevolutie" kon spelen. De "arbeiders"-staat is er nochtans lid van geworden en zijne intrede werd voorbereid door de fransche, engelsche en italiaansche imperialismen. Een zetel werd hem voorbehouden in den Raad dezer "heilige kapitalistische Alliantie". De "marxisten", betaald door de regering in Moskou, ontvingen als taak de ontwikkeling der betrekkingen tusschen Sovjet-Rusland en den Statenbond te verklaren en te bewijzen, dat deze wending een gevolg was niet van een verandering van het eerste, maar wel van de veranderingen ontstaan in den internationalen toestand, welke aan den "arbeiders"-staat zou toelaten de instelling van Genève te benutten ter verdediging van den vrede en de democratie.

Op het gebied der binnenlandsche politiek grepen eveneens groote veranderingen plaats. De suksessen der Sovjet-diplomatie zijn slechts de weerspiegeling naar buiten van de versteviging van den economischen toestand naar binnen. Het produktie-apparaat werd sterk ontwikkeld. De economische bloedarmoede, die niet ophield de grootste zorgen te baren aan de Sovjetregering gedurende de eerste revolutiejaren, maakte plaats voor een geweldige bedrijvigheid van het werkelijk vergroot produktie-apparaat, dat toegerust werd volgens de laatste toepassingen der wetenschap op industrieel gebied. Logisch zou men er zich dan kunnen aan verwachten, dat de Staat zou beginnen af te sterven, of ten minste dat hij zich voor de arbeidersklasse zou voordoen, ontdaan van de drukingsmiddelen die hij moest gebruiken, zelfs tegenover deze arbeidersklasse, gedurende de jaren onmiddellijk volgend op de machtsverovering. Het tegenovergestelde gebeurt. De Staat stapelt vooral tegenover de arbeidersmassa's een aantal drukingsmiddelen op dat nooit bereikt werd, zelfs niet gedurende het oorlogskommunisme. De eigenlijke, natuurlijke organen der arbeidersklasse, de syndikaten, werden tot een raderwerk van de staatsmachine, de sovjets zijn nog slechts dekoratieve organen die de alleenheerschappij van het apparaat verdoezelen. De arbeidersopposities werden de een na de ander uit de partij gestooten.

De ontwikkeling, die zich afspeelde, staat dus lijnrecht tegenover deze welke een arbeidersstaat zou moeten doormaken in de overgangperiode van het kapitalisme naar het kommunisme. Wat meer is, deze Staat in plaats van zich te ontwikkelen op basis van een

strijd op leven en dood tegen de economische programma's der arbeidersopposities, nam, na ze hardnekkig te hebben bevochten, de voorstellen van economische ontwikkeling dezer opposities op zijn rekening, en streefde ze zelfs ver voorbij. In de uitvoering dezer economische plans vond de Staat de krachten om de politieke eischen dezer zelfde opposities met de uiterste kracht te bekampen.

Indien dit dus de ontwikkeling is, indien de "arbeiders"-staat een buitenlandsche politiek voert die in niets verschilt van deze der kapitalistische Staten, indien in plaats van de proletariërs der andere landen ter hulp te komen in hun strijd voor de wereldrevolutie, hij zich integendeel inspant om hun de voornaamste voorwaarden voor dezen strijd en dus zijn succesvol einde te beletten, - niet te doen onderscheiden, indien, van den anderen kant, niettegenstaande de ontegensprekelijke suksessen behaald op het gebied der voortbrengst, de "proletarische" Staat in plaats van eene bredere democratie toe te laten en zich meer tot zijne "onderhoorigen" toe te nadren, zich meer en meer duidelijk ontpopt als "eene macht die zich boven de maatschappij verheft en zich meer en meer van haar verwijdert" (F. Engels), is dan het oogenblik niet aangebroken om zich af te vragen of wij in Rusland nog te doen hebben met eene " p r o l e t a r i s c h e " regeering. Aan de vruchten kent men den boom; aan zijne proletarische politiek moeten wij den arbeidersstaat kunnen herkennen. Indien de Staat der Sovjet-Unie geen proletarische staat meer is, wat is hij dan wel? Welke zijn de gevolgen voor de internationale kommunistische beweging van het feit op te houden in deze regeering eene proletarische regeering te zien?

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

D E H I S T O R I S C H E W E T

D E R

R E V O L U T I E S.

De grondleggers van het wetenschappelijk socialisme hebben de groote verdienste gehad de wetten die de geschiedenis der menschheid beheerschen te belichten, Door te leeren dat "de geschiedenis van alle tot dusver bestaande maatschappelijke organisatie een geschiedenis van klassenstrijd is" (Kommunistisch Manifest) toonden Marx en Engels aan, dat de opeenvolging van sociale orden in laatste instantie bepaald werd door de verhoudingen tusschen mensch en natuur zooals zij zich voordoen op bepaalde tijdstippen. Wat deze opeenvolging bepaalt is de produktiewijze zooals ze zich historisch en maatschappelijk ontwikkelt, elke graad in deze ontwikkeling overeenstemmend met een bepaald maatschappelijk type, elk maatschappelijk type gesteund op een bepaald systeem van eigendom der voortbrengingsmiddelen. Wat Engels deed zeggen: "Alle revoluties tot nu toe waren

revoluties van een soort eigendom tegenover een ander" (De Oorsprong der Familie). Het "Kommunistisch Manifest stelt de klassenstrijd in het licht die zich levert binnen de periode der geschreven geschiedenis : strijd der vrije burgers en der slaven, der patriciers en der plebejers, der heeren en der lijfeigenen, om te komen tot de periode van den strijd van het proletariaat tegen de burgerij; strijd die de instelling van het kommunisme stelt als de volgende schakel van het ontwikkelingsproces der geschiedenis. Engels in zijn werk : "De Geschiedenis van het Eigendom, van de Familie en van den Staat" bewijst hoe in de voorhistorie deze zelfde wetten eene ontwikkeling in tegenovergestelden zin bepaalden : van het primitief kommunisme, van het gemeenschappelijk landbezit tot de organisatie der familie, naar de instelling van het privaatbezit, der uitbuiting en van den Staat. De maatschappij verandert slechts haar vorm, nieuwe klassen stijgen op tot de macht wanneer de produktiewijze op welker basis de nieuwe klassen zich ontwikkelden een zekere graad van volmaakt- heid heeft bereikt en aan deze nieuwe klassen toelaat de maatschap- pij in te richten volgens haar eigen normen. Dan alleen is de nieu- we maatschappij leefbaar.

" De inbezitname door de maatschappij van alle pro-
" duktiemiddelen, schreef Engels in zijn "Anti-Düh-
" ring", deed zich vaak voor, vanaf het begin der
" produktiewijze in de geschiedenis, als een min of
" meer duidelijk toekomstideaal aan afzonderlijke
" individuen of aan gansche sekten zelfs. Maar zij
" kon slechts mogelijk worden, zij kon slechts een
" h i s t o r i s c h e n o o d z a k e l i j k -
" h e i d worden wanneer eenmaal de s t o f f e -
" l i j k e v o o r w a a r d e n t o t h a r e
" v e r w e z e n l i j k i n g gegeven waren...
" Maar indien dus de verdeeling in klassen een ze-
" kere geschiedkundige rechtvaardiging bezit, heeft
" zij nochtans deze rechtvaardiging slechts voor een
" bepaalde periode, in gegeven maatschappelijke
" voorwaarden. Zij werd gevestigd op de ontoerei-
" kendheid der voortbrengst, zij zal afgeschaft
" worden door de v o l l e o n t w i k k e l i n g
" d e r m o d e r n e p r o d u k t i e k r a c h -
" t e n..."

Toegepast op het hedendaagsche tijdvak der geschiedenis, kun- nen deze vaststellingen enkel de verovering der macht door het pro- letariaat beteekenen; het behoud en de benutting der macht tot socialistische doeleinden is enkel denkbaar daar waar het kapita- lisme voorafgaandelijk den weg tot het socialisme effende, t. t. z. daar waar het een talrijk industrieproletariaat deed ontstaan, zoo- niet de meerderheid dan toch een sterke minderheid der bevolking uitmakend, en daar waar het een ontwikkelde industrie schiep, in staat haar stempel te drukken op de komende ontwikkeling van de gansche economie. Waren deze voorwaarden vervuld in het Rusland van 1917, toen de revolutie der boeren en der arbeidersmassa's de bol- sjewiki aan de macht bracht ?

DE MARXISTISCHE 'STELLING OVER
DEN STAAT; DE OVERGANGS -
STAAT .

De Staat is het instrument der economisch overheerschende klasse. Hij identificeert zich nochtans niet met deze klasse. Hij stelt om zoo te zeggen de afvaardiging voor dezer klasse, gelast de orde in de maatschappij te handhaven, t.t.z. de wetten vastgesteld door de heerschen- de klasse te doen eerbiedigen en de aanslagen op het eigendomsel- sel door die klasse ingesteld te beteugelen. De Staat is bijgevolg geen in- stelling die zich boven de maatschappij verheft, maar elke maatschap- pij geeft aan haar Staat een verschillenden maatschappelijken inhoud en kleedt hem met zijn eigen bepaalde vormen. Hieruit volgt dat, in den loop der maatschappelijke omwentelingen, wanneer de eene vorm de andere opvolgt, de klassen die aan de macht komen niets kunnen aan- vangen met den Staat hun door de afgestorven sociale orde nagelaten. De nieuwe meesters kunnen enkel den Staat van hun voorgangers *ver- n i e t i g e n*, want hij is ongeschikt voor het door hun beoogde werk. Het proletariaat moet dus, om een einde te stellen aan de bur- gerlijke overheersching en om het werk van opbouw van het socialis- me te beginnen, door middel van het geweld den Staat der burgerij ver- nietigen en de proletarische Staat opbouwen.

" Tusschen de kapitalistische maatschappij en de kommunistische
" maatschappij plaatst zich de periode van revolutionnaire om-
" vorming van de eerste in de tweede. Waaraan een politieke over-
" gangsperiode overeenstemt, waarin de Staat niets anders kan
" zijn dan de revolutionnaire diktatuur van het proletariaat.
" (Marx : Kritiek van het Gotha-Program).

De arbeiders scheppen dus hun Staat, welke evenals den burger- lijken Staat een werktuig van overheersching en dwang zal zijn. Het essentieel verschil tusschen proletarischen Staat en burgerlij- ken Staat springt nochtans duidelijk in 't oog. De burgerlijke Staat is het werktuig waarmede de burgerij - klasse die economisch het sterkst is, maar in aantal het geringst - de overgrootste meerderheid der bevolking onderdrukt : de arbeiders van industrie, handel, land- bouw. De proletarische Staat is het voorloopige werktuig, waarmede de arbeiders, nauwelijks uit de kapitalistische economische slavernij opgestaan, hun nieuwe stellingen versterken en verdedigen tegen een gebeurlijken terugkeer der vroegere uitbuitersklassen, waarmede zij de nieuwe maatschappij inrichten en ze leiden naar doeleinden die, eens bereikt, aan den proletarischen Staat zullen toelaten zichzelf op te lossen en eindelijk te verdwijnen. Wat de proletarische Staat van den burgerlijken Staat onderscheidt, is, dat de eerste zijn richt naar den wil van de groote meerderheid der bevolking, terwijl de twee- de zelfs bij de meest liberale grondwet, enkel maar het werktuig is van de diktatuur der minderheid over de meerderheid. Het is dit ver- schil dat aan Lenin deed zeggen, - na Marx en Engels - met het oog op de machtsverovering door het proletariaat :

" De Staat (deze macht bedoeld om een klasse te onderdrukken) ver-
" anderde in iets dat eigenlijk geen Staat meer is (Staat en Re-
" volutie)."

Welke zijn de voornaamste kenmerken van den arbeidersstaat, zoo-
als hij ontstaat uit de overwinning van het opstandige volk over den
kapitalistischen Staat ? In zijn werk, dat Lenin nauwelijks enkele we-
ken voor de overwinning der Oktoberrevolutie schreef, spant hij zich
in ze aan te duiden, de leerstellingen van Marx en Engels hernemend.
De proletarische Staat heeft tot taak de socialistische omvorming der
maatschappij mogelijk te maken. Dank zij hem zal het proletariaat
" stuk voor stuk gansch het kapitaal aan de burgerij ontwringen, de
" produktiemiddelen in handen van den Staat kunnen centraliseeren en
" ten spoedigste het aantal der produktieve krachten opvoeren." (Kom-
munistisch Manifest). De Staat die dat zal doen is niets anders dan
" het proletariaat georganiseerd in overheerschende klasse " (Kommu-
nistisch Manifest). Lenin zegt verder - vooral voor de opportunisten
en sociaal-patriotten die niet ophouden te zaniken dat het proleta-
riaat een Staat noodig heeft - "dat het proletariaat, volgens Marx,
slechts een Staat noodig heeft die te niet gaat, t.t.z. op zulke wij-
ze samengesteld dat hij zonder uitstel begint af te sterven, en dat
h e t n i e t m o g e l i j k i s d a t h i j n i e t u i t -
s t e r v e." Verder bepaalt Lenin nog de diktatuur van het proleta-
riaat als "een proletarische macht onverdeeld uitgeoefend en direkt"
berustend op de macht van de gewapende massa." Zulk een Staat mag na-
tuurlijk niet besmet zijn met dezelfde verdorvenheden van den burger-
lijken Staat : de bureaucratie en het staande leger, de "twee meest
typische instellingen van de regeeringsmachine der bourgeoisie, de
parasieten van de burgerlijke maatschappij, parasieten die de poriën
verstoppem." Ziedaar de theorie welke Lenin zich inspant terug te her-
stellen als de stelling van het marxisme over den Staat, in tegenstel-
ling met de sociaal-demokratie die deze theorie over den "parasitair
Staat" beschouwt als een theorie slechts gangbaar voor anarchisten .

De staatstheorieën van Marx en Engels zijn ten slotte slechts de
bevindingen door hen opgedaan bij de aanschouwing van den klassen-
strijd en in 't bijzonder van de Parijsche Kommune. De onvergankelij-
ke verdienste van deze glorierijke episode der geschiedenis van het
Parijsche volk, in de oogen van Marx en Engels - en ook van Lenin -
is bewezen te hebben hoe het mogelijk was dit geweldig apparaat dat
de moderne Staat is, te kunnen doen werken zonder bureaucratie. "Al-
gemeene verkiesbaarheid, afzetbaarheid ten allen tijde van alle bedie-
ningen zonder onderscheid, inkrimping van het maandloon tot op het
gewone arbeidersloon, deze eenvoudige vanzelfsprekende democratische
maatregelen met de belangen der arbeiders en van de meerderheid der
boeren solidair te maken, dienen terzelfdertijd als brug tusschen het
kapitalisme en het socialisme." Op deze verwezenlijking van de Kommu-
ne in het beperkte kader van de regeering kopieerde Lenin het programm
voor de kommunisten in Rusland. Den weg toonend door de ontwikkeling
van het kapitalisme afgelegd, die tot een steeds sterkere economische
concentratie voert, in de trusts en in de monopoliën verwezenlijkt,
stelde hij vast hoe deze concentratie de materiele basis legde van
de socialistische toekomstorganisatie :

" ...Het mekanisme van de sociale onderneming is gansch klaar.
" Eens de kapitalisten omvergeworpen, eens de tegenkanting der
" uitbuiters gebroken, door den ijzeren arm der gewapende ar-
" beiders, eens het bureaucratisch apparaat van den nuiddigen
" Staat vernietigd, zijn wij in de tegenwoordigheid vaan een
" prachtig geperfektionneerd mekanisme, van den "parasiet" ont-
" daan, en hetwelk de vereenigde arbeiders best zelf kunnen in
" beweging brengen met techniekers, meestergasten, boekhouders
" aan te nemen en e l k zijn arbeid te betalen, zooals alle
" openbare funkties in 't algemeen, met een arbeidersloon. Zie-
" daar de bepaalde, praktische, onmiddellijk te verwezenlijken
" taak tegenover de trusts; taak die alle arbeiders van de uit-
" buitening zal bevrijden; deze taak werd door de Kommune van Pa-
" rijs reeds praktisch begonnen (op regeeringsgebied) en wij
" houden rekening van deze proefneming.
" Gansch het georganiseerd economisch leven, zooals de poste-
" rijen, de techniekers, de toezichters, de boekhouders, al de
" funktionnarissen die een loon ontvangen, hetwelk dat van een
" arbeider niet overtreft, onder het toezicht en de leiding van
" het gewapend proletariaat; ziedaar ons onmiddellijk doel.
" Ziedaar de Staat, ziedaar de economische basis die we nodig
" hebben. " (Lenin, Staat en Revolutie).

Zoo stelde Lenin het programma der proletarische revolutie vast op den vooravond van de gebeurtenissen in Oktober, welke zijn partij aan de macht zouden brengen, en hem opleggen zouden van den theoretischen uitbouw van zijn programma naar de praktische verwezenlijkin ervan over te gaan.

-:-:-:-:-:-:-:-

DE KLASSEN IN DE REVOLUTIE.

-0-

De Russische Revolutie bereikte haar hoogtepunt in den gewapenden opstand der arbeiders in Oktober, de machtsverovering door de Bo sjewiki en het uitroepen der socialistische arbeidersrepubliek. Ook zag deze revolutie tegen zich de vertegenwoordigers van het westersc socialisme in het harnas treden, die in een scholastieke opvatting der wetten van de revolutionnaire ontwikkeling een gemakkelijke uitvlucht zochten om hun afhankelijkheid en onderworpenheid aan de eige burgerij te verbergen.

Rusland was het meest achterlijke land van Europa, indien men de ontwikkeling van zijn kapitalisme en zijn politiek regiem beschouwt. Alle landen hadden hun burgerlijke revolutie gehad, hadden hun d e r d e n s t a n d, de voorzaat van de moderne burgerij, zien opkomen, en hadden op den kant der kapitalistische klasse, een middenstandsklasse, een kleine en middelmatige burgerij zien opkomen. Rusland kende niets dergelijks. L. Trotsky schreef hierover merkwaardige bladzijden in zijn "Geschiedenis der Russische Revolu-

tie". Hij toont aan hoe Rusland, dat achteruit was bij de ontwikkeling der overige landen van Europa, en zijn middeleeuwen intrad op het oogenblik dat deze zich klaar maakten tot de Hervorming en tot de burgerlijke revolutie, de lijfeigenschap opheffend op 't oogenblik dat in het Westen de socialistische arbeidersbeweging reeds haar eerste wapenen gesmeed had, voor het feit gesteld werd het rythme geweld aan te doen door hetgeen Trotsky noemt "de wet der samengestelde ontwikkeling", en zich zoodoende de eerste voor de proletarische revolutie gesteld zag. Gansch het hoofdstuk gewijd aan de ontwikkeling van Rusland is aan te halen. Tusschen de redenen die Rusland ertoe brachten over de burgerlijke revolutie te "springen", of liever haar te doen samenvallen met de proletarische revolutie, noemen wij :

1. d e z w a k h e i d d e r b u r g e r i j. Deze kon zich niet ontwikkelen om reden van het gebrek dat de ontwikkeling van het oude Rusland kenschetst. De burgerij ontspruit zonder overgang uit den adel, blijft zwak tegenover den autokratischen Staat, dewelke de "bevoorrechte klassen belet zich in gansch hun volheid te ontplooiën".

2. O n t b r e k e n d e r l a n d b o u w r e v o l u t i e . Bij ontstentenis eener industriële democratie der steden, kon de strijd van het land zich niet ontwikkelen tot een revolutie. "Het grondbezit blijft zooals het was onder het regiem van den groeten feudalen adel. De landbouwhervorming van de 19e eeuw, uitgevoerd door de adellijke bureaucratie en gesteund door liberale eigenaars, kan geen voldoening schenken aan de boerenklasse."

3. D e a f h a n k e l i j k h e i d v a n d e R u s s i - s c h e i n d u s t r i e v a n h e t b u i t e n l a n d s c h k a p i t a a l. -"De voorwaarden waarin de Russische nijverheid groeide, de bouw zelf dezer industrie, bepaalden het sociaal karakter en het politiek aanzicht van de burgerij van het land. De zeer sterke concentratie der industrie toonde reeds op zichzelf dat er tusschen de leidende kringen van het kapitalisme en de volksmassas geen tusschengeschoven hiërarchie bestond. Hierbij komt nog dat de belangrijkste industrie-, bank- en transportondernemingen eigendom waren van buitenlanders, die niet alleen winsten maakten in Rusland, maar hun politieke invloed versterkten in de parlementen van andere landen en, verre van tot den strijd voor een parlementair regiem in Rusland aan te zetten, zich er dikwijls tegen verzetten. Het volstaat hier erop te wijzen welke gemeene rol het officieele Frankrijk speelde. Dit waren de oorzaken der politieke afzondering van de Russische bourgeoisie, alsmede van haar tegenkanting der volksbelangen. Indien zij bij den aanvang van hare geschiedenis onrijp bleek een hervorming door te voeren, was ze reeds beursch op het oogenblik dat de revolutie moest aangevoerd worden." (Trotsky, Geschiedenis der Russische Revolutie.)

De zwaarindustrie was bijna heelemaal onder controle der buitenlandsche finantie. Niet minder dan veertig procent van alle in Rusland geïnvesteerd kapitaal behoorde aan buitenlanders. "Onder de geweldige lasten van het imperialisme moest nog voor elke andere die Staat vallen, die nog niet een aanzienlijk n a t i o n a a l kapitaal had kunnen akumulereën, en aan wie de wereldkonkurrentie geen toegevingen deed." (Trotsky, Geschiedenis der Russische Revolutie).

4. De revolutionnaire bekwaamheden van het proletariaat. - Het snelle ontluiken eener groote industrie, de achterlijke politieke toestand der russische staat-schappij, het ontbreken van een ontwikkelde kleinburgerij, waren zoo-veel factoren die samenhielpen om van het russische proletariaat een geschikt werktuig voor de revolutie te maken. Het proletariaat bevond zich vooral in twee groote steden : Petrograd en Moskou. Het was een proletariaat in den zuiversten vorm. Meer dan 80% werkt in de groote en gemiddelde bedrijven (van meer dan 100 arbeiders). Terwijl in de Ver-eenigde Staten de verhouding van de arbeiders in de reuzenondernemin-gen werkend slechts 17,8% van het totaal der arbeiders daarstelt, be-reikt deze voor het gansche Rusland 41,4%, met een nog grooter procent voor de streken van Petrograd en Moskou, respektievelijk 44,4% en 57,3%. Trotsky besluit : "Het is juist daarom - vooral in het regiem van ge-weldige tsaristische verdrukking - dat de russische arbeiders toeganke-lijk werden voor de meest gewaagde gevolgtrekkingen der revolutionnaire gedachte, evengoed als de achterlijke russische industrie bekwaam was het nieuwste op het gebied der kapitalistische organisatie te volbren-gen." (Trotsky : Geschiedenis der Russische Revolutie).

Aldus was de rol van het russisch proletariaat in den socialen strijd der 20e eeuw geweldig, en niet in verhouding tot zijn getalsterk-te. In de revolutie van 1905 reeds schrikt de liberale burgerij terug voor de durvende kracht van dezen jongen reus. In 1917 beproefde ze te-vergeefs zijn loop te breken en vervolgens zijn beul te worden. Het russisch proletariaat vervolgde zijnen weg en bleef niet staan bij de democratische revolutie. Op het land steunde het de boerenrevolutie, veroverde de macht en opende den weg tot de socialistische revolutie. De strijd der boeren en arbeidersmassa's had reeds in feite de macht aan de arbeiders gegeven toen het tsarisme incenstortte in Februari 1917. De macht ontglipte aan het absolutisme, dat buiten adem was, maar de onvoldoende georganiseerde arbeiders werd de macht ontfutseld ten bate van de liberale burgerij gesteund door de landeigenaars. Eerst moest de arbeidersklas zich stevig organiseeren in de Sovjets en an-dere organisaties om de macht te heroveren, wat ze dan ook deed in Oktober 1917.

-:~::~-:~::~-:~::~-

DE INHOUD DER REVOLUTIE

-o-

De bolsjewistische macht huldigde ontegensprekelijk de socialis-tische oriëntering der russische revolutie in. De grond werd genatio-naliseerd, het arbeiderstoezicht ingesteld, snel opgevolgd door de na-tionalisatie der voornaamste produktie- en transportmiddelen en der banken. Het socialistisch karakter dezer maatregelen springt dadelijk in 't oog, indien men ze vergelijkt met deze uitgevaardigd door de bur-gerlijke revoluties. De Fransche revolutie verdeelde de goederen van adel en geestelijkheid onder naar land dorstende boeren. In Rusland worden de goederen der landeigenaars aan de plaatselijke Sovjets gege-ven die er het gebruik van verdeelen tusschen de families volgens de

oude gewoonten van het m i r (soort landelijke gemeenschap). De Staat behoudt zich belangrijke domeinen voor om er kollektieve uitbatingen op in te richten. Op het gebied der industrie, zet het arbeiderstoezicht, niettegenstaande sommige inkrimpingen, het beheer der ondernemingen door de arbeiders in. Vruchteloos zou men in de burgerlijke revoluties dergelijke maatregelen zoeken. De Sovjet-grondwet legt de rechten der arbeiders vast. Van hun politieke rechten zijn ontgaan : de eigenaars, de geestelijkheid, al diegenen welke van uitbuiting van andermans arbeid leven. Door al deze maatregelen werd ontoger sprekkelijk den weg tot de socialistische revolutie g e o p e n d, maar ook enkel maar geopend. Het Rusland van 1917 is, volgens het oordeel der leiders van de bolsjewistische revolutie zelf, nog niet rijp voor het socialisme. "Tot in 1917, werd over het algemeen door de (Kommunistische) Partij de gedachte, dat een proletarische revolutie in Rusland zich zou kunnen voltrekken zonder in het Westen te zijn doorgevoerd, niet aangenomen." (Trotsky: Geschiedenis der Russische Revolutie).

Maar indien de bolsjewistische leiders zich op den weg van het socialisme begaven, dan was het omdat er toen de hoop bestond de imperialistische oorlog zich te zien omvormen in burgeroorlog, en overal, maar vooral in West-Europa, de socialistische revolutie te zien ontbranden.

"De groote eer de reeks revoluties te o p e n e n (de onderlijningen in dit citaat werden door Lenin gedaan) die door de objektieve noodzaak door den imperialistischen oorlog gebaard werden, viel het russisch proletariaat te beurt. Maar de gedachte, als zou het Russisch proletariaat moeten beschouwd worden als het uitverkoren revolutionnair proletariaat, is ons gansch vreemd. We weten heel goed dat het proletariaat in Rusland minder georganiseerd, minder voorbereid en minder bewust is dan de arbeiders in de andere landen. Het zijn niet de bijzondere hoedanigheden, maar het is een bijzonder samentreffen van historische omstandigheden die van het russisch proletariaat, v o o r e e n z e k e r e n t i j d, die misschien heel kort is, de pionnier maakte van het revolutionnair proletariaat van gansch de wereld. Rusland is een boerenland, een van de meest achterlijke van Europa. Het socialisme kan er niet d i r e k t, niet dadelijk overwinnen. Maar het boerenkarakter van het land k a n, tengevolge van de uitgebreide oppervlakte der goederen van de adellijke landjonkers, op de basis de proefneming van 1905, een geweldige uitbreiding geven aan de democratische burgerlijke revolutie, en van onze revolutie het v o o r s p e l maken der socialistische revolutie, e e n k l e i n e s t a p naar deze laatste toe. (Lenin: Afscheidsbrief aan de Zwitsersche arbeiders, Maart 1917)."

Deze aanhaling brengt goed de beperkte, werkelijkheidsgezinde objektieven tot hun recht, welke de meest konsekvente en helderziende geest van de bolsjewistische partij aan de revolutie stelde. Door een combinatie van "socialistische" maatregelen (instelling van staatsmonopolies voor de groote industrie, arbeiderskontrole, instelling van een "revolutionnaire democratische" regeering zich steunend op arbeiders en boeren) met een boerenrevolutie, zoodoende een g e w e l d i g e u i t b r e i d i n g a a n d e b u r g e r l i j k e d e m o k r a t i s c h e r e v o l u t i e geven, en van de russische revolutie het v o o r s p e l maken tot de socialistische revolutie, liever een k l e i n e s t a p naar deze, dit was dus het beoogde doel. Lenin vertrok van het standpunt, dat zonder de

medehulp van het proletariaat der meest gevorderde landen, het socialisme een onmogelijke zaak in Rusland was. Dat voert ons dus ver weg van de theorie van het socialisme in één land door de heeren van de Sovjet-regering gefabriceerd.

De Russische revolutie zegevierde. De "revolutionnaire democratische" regering kon gevormd worden. Maar de revolutie in het Westen vond niet plaats. Het is daarom dat zich op het huidig oogenblik voor het proletariaat de vraag stelt, welke de aard van de tegenwoordige Sovjet-regering is, en in welke betrekkingen het tot deze laatste staat.

Kon Rusland, aan zijn eigen krachten overgelaten, het stadium van de burgerlijke, kapitalistische ontwikkeling der maatschappij overspringen?

" De mogelijkheid om over de tusschenliggende fasen te springen, schrijft Trotsky (Geschiedenis der Russische Revolutie) is natuurlijk niet absoluut; per slot van rekening is zij beperkt door de economische en culturele mogelijkheden van het land. In laatste instantie waren het ook deze mogelijkheden die het toekomstig lot van de Russische revolutie zouden bepalen, toen het duidelijk werd dat het niet-russisch proletariaat niet klaar was om zijn revolutie door te drijven. De achterlijke toestand van de russische maatschappij zou zich vooral hier langs al zijn negatieve zijden doen gevoelen. De landbouw is overheerschend. In 1913 bedroeg hij 54% van het nationaal inkomen, de industrie slechts 22%. Op het oogenblik der revolutie waren er een weinig minder dan drie miljoen industrie-arbeiders op een totale bevolking van 180 miljoen. Dit proletariaat zelf droeg het kenteeken van zijn boerenoorsprong. In de landen van West-Europa werd het industrie-proletariaat gedeeltelijk gevormd door de handwerkers die geruineerd werden door de industriele revolutie en tot den rang van eenvoudige proletariers afdaalden. Het handwerk in Rusland was steeds aan den landbouw verbonden. Het meest in Rusland verspreide type van handwerker is de k o u s t a r i, op het land werkend, half-boer, half-ambachtsman, tot zulk punt dat het zelfs moeilijk is diegenen te onderscheiden die werken voor de eigen landbouwuitbating van hen die werken voor de markt. Het proletariaat onstond dus uit dit boerenmidden en werd zonder overgang in de groote nijverheid geworpen, zonder langs de school van de ambachten gegaan te zijn, welke bij voorbeeld aan het proletariaat van West-Europa die bijzondere eigenschappen geeft welke wij kennen, zijne hooge en vakkundige en technische hoedanigheden. Het analphabetisme bereikte daarbij nog op de buitens geweldige verhoudingen."

Hier verschijnen dus de economische en sociale taken der russische revolutie. Geplaatst op het samentreffen van de Westersche maatschappij gegrondvest op de industriele beschaving, en van het Oostersche despotisme, gegrondvest op den landbouw en het absolutisme, moest Rusland den inwendigen bouw, waarop zich een moderne maatschappij steunt, zelf scheppen, namelijk een industriele basis, een klas van vrije loontrokkenden, het moest langs den anderen kant zich een regering scheppen, bekwaam om zijn economie in deze baan te leiden, een regering die bij gevolg bevrijd was van het tsaristisch absolutisme. Het tsarisme dat in vergelijking met een burgerlijken Staat, tegenover de klassen (adel, feodaliteit, groot-grondbezitters) waarop het zich steunde een vrijere plaats innam, was onbekwaam de gunstige voorwaarden te scheppen voor het samenstellen der onontbeerlijke klassen waarop zich het moderne kapita-

lisme uitbouwt. Dit is in werkelijkheid de taak der burgerlijke revolutie. Wij zagen hooger het oordeel van Lenin in deze zaak. Ook Trotsky schrijft : "Dus volgens haar eerste opgave was de Russische revolutie democratisch." Wat volgens hem het eigenaardige van deze revolutie daargestelde was : "dat zij op een nieuwe manier het vraagstuk der politieke democratie stelde." (Geschiedenis der Russische Revolutie). Wat er werkelijk speciaal was, was het feit dat de arbeidersklasse de eenige sociale kracht geworden was, bekwaam om de regeeringsverantwoordelijkheden te nemen voor het scheppen dezer klassen. Maar kon zij, aan de macht gekomen, in de bijzondere voorwaarden die wij kennen, het bewind zonder verdeling blijven handhaven ? Zij zou zeker in staat geweest zijn dit te doen, indien het proletariaat der meer gevorderde landen haar voorbeeld gevolgd had. Wij weten dat het niet zoo was.

-:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--:--

DE SOVJETMAGT WORDT VERPLICHT DE OORSPRONKELIJKE DOELSTELLING VOORBIJ TE STREVEN.

-o-

Wij zagen dat Lenin aan de revolutie de taak der burgerlijke revoluties der andere landen oplegde, t.t.z. de vernietiging van het tsaristisch absolutisme en der feudale macht en de doorvoering der boerenrevolutie. Maar gezien de bijzondere toestand van Rusland had hij haar ook nieuwe taken opgelegd die een "nieuwe uitbreiding" aan de democratische revolutie moesten geven, en die zoodoende een "klein stapje" voorwaarts zouden beteekenen op den weg naar het socialisme. Lenin weidde hierover volledig uit in zijn brochure : "De komende Katastrofe en de Middelen om haar te keeren" welke hij enkele maanden voor de revolutie schreef. Het "klein stapje" welk de democratische revolutie moest volbrengen, was de nationalisatie van banken en kapitalistische monopolies en de oplossing van de goedkope regering, welke de "werkelijk democratische" volkslagen moest vertegenwoordigen. Stippen wij aan dat voor Lenin de nationalisatie aan 't is gelijk wie niet het minste stukje eigendom moest ontnemen.

" In werkelijkheid levert de nationalisatie der
 " banken, die geen duit aan de eigenaars zou ontnemen, absoluut niet de minste technische noch moreele moeilijkheid op, en ze is niet belemmerd dan door een handvol naar winst dorstende rijkaards. Indien de nationalisatie der banken zoo dikwijls verward wordt met de in beslagname van het privateigendom, dan valt de fout hiervan op de burgerpers, wier belang het is het publiek te bedriegen (Volledige Werken, Deel XXI).

De inbeslagname moest slechts toegepast worden ingeval van tegenkantsing of sabotage vanwege de bezittende klasse. Lenin had een regime op het oog waar zich met het privateigendom der produktiemiddelen, groote en kleine, het besturen door den Staat of de organen van den demokrati-

schen Staat kombineerde onder controle der arbeiders. Lenin schreef in zijn volledige werken (Deel XXI) :

" Een werkelijk revolutionnaire en democratische politiek zou zich
" niet bepalen met, tegenover de ongehoorde plagen die op het land
" drukken, de broodkaart in te stellen om de komende katastrofe te
" bestrijden; zij zou in de eerste plaats de verplichte groepeer-
" ring van de heele bevolking in verbruikskooperaties eraan toe-
" voegen, want zonder hen is de degelijke verbruikskontrol onmo-
" gelijk; in de tweede plaats, de werkverplichting voor de rijken,
" die gratis in de verbruikskooperaties dienst zouden doen van se-
" kretaris of welkdanig ander werk; in de derde plaats, in den
" schoot van de bevolking degelijke verdeling van alle produkten
" doorvoeren, zoodoende rechtvaardig de lasten van den oorlog ver-
" deelen; in de vierde plaats, een zulkdanige kontrolorganisatie,
" dat het toezicht over het verbruik der rijken uitgeoefend wordt
" door de arme klassen der bevolking."

De middelmatige en kleine ondernemers zouden verplicht worden zich aaneen te sluiten en trusts te vormen om de aankopen en verkoopen te concentreeren en een toezicht door de arbeidersorganisaties toe te laten. In werkelijkheid eischte Lenin de maatregelen voor concentratie en toezicht waartoe de kapitalistische staten in het Westen gekomen waren, met dit verschil dat de kontrol aan de arbeidersorganisaties was en aan een werkelijk democratischen Staat die de arbeiders en arme boeren vertegenwoordigde.

De werkelijkheid leverde het bewijs dat dit samenvoegsel van privaateigendom en arbeiderstoezicht, de arbeidsverplichting voor de rijken niet mogelijk is. Eens ontketend moest de strijd der klassen tot het einde volgehouden worden. De arbeiders met behulp hunner fabriekskomiteen, gingen zelf tot de onteigening over. De industrieelen, onder het arbeiderstoezicht geplaatst, begrepen heel goed dat ingeval het regiem mocht gelukken, het uit was met hun voordeelen. Zij begonnen dus de voortbrengst te saboteeren, wat een algemeene, geforceerde socialisatie met zich bracht. Op dit gebied was de Sovjetmacht meer een uitvoerder dan een aanstichter. De regering werd voor de voldongen feiten gesteld door de plaatselijke arbeidersorganisaties. Slechts op 20 November 1920, vaardigde het Presidium van den Hoogeren Ekonomischen Raad het volgende uit :

" Alle industrieele ondernemingen, hetzij zij toebehooren aan pri-
" vate personen of maatschappijen, meer dan 50 man en mekanische
" kracht gebruikend, of 10 man zonder mekanische kracht, zijn
" staatseigendom. "

Sinds lang hadden de arbeiders de produktiemiddelen aan de kapitalisten ontnomen.

Desniettemin, indien de revolutie bewees dat de ver doorgevoerde democratisering van den Staat, de instelling der arbeiderskontrol en de onteigening van de grondbezitters zich bij geen enkelen vorm van klassensamenwerking kunnen neerleggen, zelfs niet met deze die zich langs het privaateigendom uit, tusschen uitbuiters en uitgebuiten, zoo bewees zij ook dat een klas heelemaal niet bekwaam is zich vrij te maken, dan wanneer zij al de funkties die uit het produktieproces voortvloeien kan uitoefenen, met inbegrip van deze die door de leidende klassen tot op het oogenblik der revolutie werden uitgeoefend, t.t.z. de technische en administratieve leidende funkties.

Het ordewoord van de arbeiderskontrool diende meer om de massa's te elektriseeren voor den eindkamp met de bourgeoisie (later diende het om de socialistische massawil te remmen) - en in dien zin streefde hij het oorspronkelijk vastgesteld doel voorbij (doel van de bolsjewistische partij) - dan om het bestuur over de bedrijven door de arbeiders of minstens het inzetten hiervan door te drijven. Het gaat er natuurlijk niet om deze of genen persoon te beschuldigen, deze of gene groep of klasse te betichten van machiavelisme, maar enkel en alleen de wetten die de klasse-veranderingen beheerschen na te gaan. Het is niet Lenin's opportunisme dat hem deed veronderstellen dat het mogelijk was het privaateigendom der produktiemiddelen te doen samengaan met de arbeiderskontrool, maar Lenin's vergissing bestaat hierin dat hij niet volkomen juist de weerstandskracht der bezittende klassen kon nagaan. Deze weerstand wordt ten slotte slechts vastgesteld in den strijd der massa's. Het is een dergelijke vergissing welke Marx en Engels ertoe bracht, in het eerste tijdperk van hun propagandistische periode, van de mogelijkheid eener vreedzame revolutie in Engeland onder het oog te zien; deze opinie veranderden zij nochtans later. Men moet dus ook niet op een bijzondere geaardheid van zekere individuen het vraagstuk terugvoeren van het ontstaan van een sociale groep die in de ontwikkeling der revolutie een hoofdrol vervulde: de bureaucratie. Haar ontstaan en haar ontwikkeling zijn het resultaat van krachtsverhoudingen, van voor het proletariaat ongunstige produktieverhoudingen, door niemands macht te veranderen; maar hun bestaan verdient niettemin dat zij grondig bestudeerd worden, daar alleen zulk een studie de arbeidersklas kan inlichten over de voorwaarden waarin een verandering van dezen toestand mogelijk wordt. Het jonge, russische proletariaat, toen het de macht overnam, joeg de kapitalisten uit de fabrieken, maar kon ze zelf niet besturen. De op de imperialistische oorlog volgende ontreddeering, de schaarste aan grondstoffen, de slijtage van het materiaal, dit alles plaatste het tegenover onoplosbare vraagstukken. Hieraan kwam zich de tusschenkomst der buitenlandse kapitalisten voegen, de noodzakelijkheid zich een leger te scheppen. De productie in de fabrieken zakte met geweldige verhoudingen.

De proefnemingen van het bestuur der fabrieken aan de fabriekskomiteen over te geven, liep uit, en moest uitloopen, op een katastrofale nederlaag. Buiten de objectieve voorwaarden hierboven aangehaald, moet men tusschen de redenen die deze nederlaag veroorzaakten, een voornamelijk plaats laten aan de onvoorbereidheid van het russische proletariaat. Dit laatste behield nog vele kenmerken van zijn boerenherkomst en -mentaliteit, het kon zich niet op de hoogte van een nieuwe leidende klasse opwerken, die niet alleen en zich had op de nooden van het oogenblik, maar ook op de noodzaak deze behoeften vast te stellen met betrekking op heel de bijzondere periode welke de revolutie daarstelde, en die niet alleen het bestuur der ondernemingen door de arbeiders op het voorplan stelde, maar veel meer nog het scheppen der noodzakelijke objectieve voorwaarden der instelling van het socialisme, t. w. z. de ontwikkeling der industriële produktie, ontwikkeling die alleen, tegenover de overgrootte boerenklasse, de stevige grondvesten van het behoud van het proletariaat als leidende klasse kon leggen. De aktie der fabriekskomiteen vanaf de machtsovername tot op het oogenblik waarop het werkelijke bestuur der ondernemingen hun werd ontnomen is een eigenaardig mengsel waar de meest tegenstrijdige strekkingen door elkaar loopen; men vindt er anarchistische arbeiderstendenzen (b. v. in een fabriek verdeelen de arbeiders het ge-

reedschap onder elkaar, of op het spoor innen bedienden voor eigen rekening de biljetten over het baanvak dat zij bedienen) afgewisseld met werkelijke pogingen om de normen van het bestuur der arbeiders uit te werken, die aan de toezichtsmogelijkheid van onder af de noodzakelijkheid aankoppelen de onderneming op zichzelf in te schakelen in het complex eener gecentraliseerde en planmatige nationale produktie. In het strijden voor het bestuur der ondernemingen, die vanaf Oktober ontstond tusschen de fabriekskomiteiten aan de eene zijde en de Kommunistische Partij en de Syndikaten aan de andere zijde, vertegenwoordigden de fabriekskomiteiten ontegenzeggelijk de zorg der arbeiders, als een laatste verzekering tegen het eventueel overgaan der macht in de handen van andere klassen, om het voornaamste in handen te houden: de leiding der bedrijven. De Kommunistische Partij verdedigde dat wat mogelijk was te bereiken, gezien de sociale krachten die tegenover elkaar stonden, zij stond op het kruispunt tusschen de oorspronkelijke ~~en~~ kommunistische, egalitaire bewegingen der massa's en de socialistische mogelijkheden van het oogenblik. Langs den anderen kant is het ook zeker dat de fabriekskomiteiten de onbekwaamheid der massa's, om zich op het peil der positieve socialistische opbouw omhoog te werken, weerspiegelden, en in dien zin kan men niet nalaten te onderschrijven wat het blad van den Ekonomischen Hoogeren Raad verklaarde: (Het Economische Leven, 1919): "De mentaliteit der breede massa's is nog niet doordrongen van haar burgerplicht, dien slavenzin, welke aan den Staat of aan de kapitalisten steeds meer nieuwe voordeelen tracht te ontrukken, met of zonder reden, is nog niet uitgeroeid."

Op dit oogenblik had de bureaucratie zich nog niet kunnen vestigen als bevoorrechte klasse; de eischen door de arbeiders aan den Staat gesteld, aan hun Staat gesteld, moesten overeenstemmen met de totaalproduktie; bijgevolg bewezen, tot op een zeker punt althans, de eischen die niet vatbaar waren voor uitvoering, het gemis aan bewustheid bij het proletariaat en zijn onrijpheid de leidende rol in de maatschappij te vervullen. In elk geval bewijst het reeds aangehaald artikel in het "Economisch Leven" waar het bestuur der fabriekskomiteiten gekomen was. Men leest erin: "In de Sovjet-republiek is er een nieuwe meester, het proletariaat; maar, is er in feite wel een meester? In de meeste industriele bedrijven gaat het bestuur voort als ware er in 't geheel geen meester. De vroegere patroon, de administrateur, het technisch personeel, al deze lieden hebben allen invloed verloren en zijn dikwijls tot op zulk punt geterroriseerd dat zij schrik hebben om een stap uit eigen initiatief te doen. Wat aangaat de nieuwe patroon, t. t. z. de arbeidersorganisaties en de arbeiders zelf, deze is nog te zwak om vele van de belangrijkste vraagstukken op te lossen... De arbeiderskontrool in hare ondernemingen bepaalt zich enkel met de boekhouding na te zien; zij vervolgt een schim en bemerkt niet dat onder haar oogen de nationale rijkdommen zonder medelijden verkwist worden. Niemand heeft er erg in hoe b. v. de op het oogenblik zoo kostbare brandstof, de nafta, eenvoudig uit nalatigheid opgebruikt wordt. De administrateur-technieker grijnslacht als hij deze verkwisting vaststelt en de manier waarop de "kameraden" arbeiden, ofwel lijdt hij uit ganscher harte bij die verkwisting van den volksrijkdom, vreezend dat, wanneer hij een aanmerking maakt, hij in ongenade zal vallen. Wanneer voor elke tewerkgestelde eenheid, men tienmaal meer brandstof en energie gebruikt, (als hoeveelheid, niet

als prijs) dan vroeger, dan is het klaarblijkend dat men de rijkdommen " verkwist. Wij zullen altijd op hetzelfde punt blijven staan zoolang " wij zullen voortgaan door een slecht bestuur onze huidige geringe mo- " gelijkheden te verkwisten. " (Het Economisch Leven, geciteerd door Merrhein, Verslag van de Syndikale Week, gewijd aan de Studie van de Arbeiderskontrool, Morlanwelz 1921).

De katastrofale toestand waartoe de russische economie geraakt was na drie jaren revolutie, beteekende dat, wilde men de macht niet verliezen, men moest opgeven dadelijk het socialisme te willen instellen, daar deze taak te zwaar was voor de oogenblikkelijke bekwaamheden van het russische proletariaat. Alleen in het geval dat de socialistische revolutie zou losbreken in de andere kapitalistische landen, b.v. in Duitschland, zooals al de revolutionairen het op dit oogenblik dachten, alleen in dit geval zou het mogelijk geweest zijn over een formatieperiode van het kapitalisme over te springen. Er is niet aan te twijfelen, indien in den loop dezer jaren de bolsjewiki niet opvolgentlijk een einde hadden gesteld aan de macht der fabriekskomiteiten, zij niet het hoofd hadden kunnen bieden aan de aanvallen der binnen- en buitenlandse contra-revolutie. De macht zou uit handen der Kommunistische partij gevallen zijn, zooals ze zou ontvallen uit een uitgemergd en bloedloos organisme, welks bestaan door geen enkele kracht wordt aangewakkerd. Het overdragen van het bestuur der ondernemingen door de fabriekskomiteiten op staatsorganismen die onttrokken waren aan de kontrool der massa's, stelde een historische noodzaak voor door de gebeurtenissen voorgeschreven; maar desniettemin beteekende het dat, de K.P. met zich aan deze noodzaak te onderwerpen een doodelijken slag toebracht aan de politieke overheersching der massa's en de eenige organen vernietigde die bekwaam waren aan het proletariaat een toezicht te verleen over de werkzaamheden der bureaucratie, aan wie het bestuur der economie ging toevertrouwd worden, en te beletten dat deze bureaucratie van eenvoudige tusschenpersoon, van dienaar zooals in 't begin, zich zou ontwikkelen tot een onafhankelijke macht die hare eigen doeleinden zou nastreven en zich als meester in het regien zou vestigen.

Het bestuur der ondernemingen door de fabriekskomiteiten veranderde zich eerst in "arbeidersbestuur" en ging toen over in handen der "roode bestuurders". De fabriekskomiteiten zagen hun medezeggenschap meer en meer inkrimpen om zich ten slotte nog slechts te bepalen tot de funkties van toezicht en uitvoering van de besluiten der alleenheerschende centra.

Het bestuur der nijverheden ging over in handen der "glavki" en der "centrales" zodoende den ontwikkelingsloop voltrekkend.

De veranderingen toegebracht aan het statuut der fabriekskomiteiten en der organen van economisch bestuur na de invoering van de N.E.P. en later in de periode der gedwongen industrialisering, bleven steeds vast op een enkel punt: zij maakten steeds vollediger de verwijdering der massa's van het economisch bestuur.

Zoo ging het niet enkel met de fabriekskomiteiten, maar ook met de andere organisaties van het proletariaat: de syndikaten en de partij. De syndikaten werden herleid tot laagste organen van het staatsapparaat, vervormd tot hulpmiddelen der economische direktie, die de bevelen van bovenaf moesten ontvangen en uitvoeren. De syndikaten werden organen bestemd om de hulp der arbeiders te bekomen voor de uitvoering der orders uitgevaardigd door het economisch bestuursapparaat.

In den schoot der Kommunistische Partij leden de arbeiderstendenzen een zware nederlaag. De arbeidersopposities die zich tegen de toegevingen aan den klassevijand verzetten, worden de eene voor de andere na verslaan. Zoo was het met de arbeidersoppositie van Chlapnikov die streed voor het overgeven aan de syndikaten, welke machtige arbeidersorganisaties geworden waren, van het economisch bestuur. De arbeidersdemocratie werd geleidelijk in de partij afgeschaft en eindigde met het absoluut verbod van fractievorming in den schoot der partij (1920). Er dient opgemerkt te worden, dat tot op dit oogenblik zich min of meer vrij fracties in den schoot der Kommunistische Partij konden vormen, maar zelfs dat in de eerste revolutiejaren, dus op het oogenblik waarop de revolutionnaire strijd het hoogtepunt bereikte, andere politieke groepeeringsen (mensjewiki, linksche sociaal-revolutionnairren, anarchisten) min of meer wettelijk bleven bestaan.

-:--:--:--:--:--:--:--

DE REVOLUTIE NA DE N. E. P.

-0-

Toen de Kommunistische Partij de Nieuwe Economische Politiek (de N.E.P.) invoerde, was de economische toestand van Rusland op een haarbreed van de katastrofe. De industriele produktie was tot op 18,5% van de vooroorlogsche produktie gevallen. Dit cijfer bedroeg 40% voor de landbouwvoortbrengst. De industrie was onbekwaam haar arbeiders te voeden. Het proletariaat was tot op 800.000 arbeiders gedaald. Een groot aantal arbeiders verliet de werkplaatsen en gaf zich over aan de speculatie ofwel week uit op het land waar er ten minste voedsel gevonden werd. De boeren die het van de steden in betaling hunner produkten ontvangen papiergeld thesauriseerden, beperkten vrijwillig hunne voortbrengst. Ten allen koste moest hun vertrouwen herwonnen worden. Hiertoe moesten de dekreten dienen welke algemeen onder den naam van Nieuwe Ekonomische Politiek gekend zijn. Haar bizonderste maatregelen zijn: het vervangen der opeischingen van levensmiddelen, waren en voeder door een belasting in natura, zoodanig berekend dat zij den landbouwer aanzet meer voort te brengen, zoodanig dat het overschot vrij op de markt kan gebracht worden; het toestaan van concessies aan de buitenlandsche kapitalisten. Dekreten stonden aan de arbeiders toe dat zij in de fabrieken een zekere hoeveelheid waren vervaardigden, welke bestemd waren om rechtstreeks tegen landbouwprodukten ingeruild te worden en wier verkoop diende om de loonen te verhoogen. Daarenboven werden de kooperatieven, van eenvoudige verdeelingsorganen afhankelijk van het Bevoorradingscommissariaat, de tusschenpersonen voor den ruil tusschen de verschillende groepen van voortbrengers.

Ter gelegenheid van de instelling van de N.E.P. begonnen de tegenstanders van het kommunisme over den ondergang van het kommunisme te spreken, terwijl ze niet nalieten om van de maatregelen van algeheele socialiseering uit de periode van het "oorlogskommunisme" te spreken, dat ze verantwoordelijk stelden voor den chaos der economie.

Trotsky, in zijn rapport op het 4e Kongres der Kommunistische Internationale, wettigde deze maatregelen door de noodzaak, om na de machtsverovering de structuur der economie te veroveren, niet volgens hetgeen het rationeelste of het meest voordeelige voor haar zou wezen, maar vooral in verhouding tot de noodzakelijkheid de volledige nederlaag van den tegenstander te verzekeren. Hij zegt :

" Het is niet mogelijk de geschiedenis van den economischen op-
" bouw van Sovjet-Rusland in de eerste vijf jaren van zijn be-
" staan te begrijpen, indien men ze alleen uit het oogpunt der
" economische opportuniteit oordeelt. Men moet ze beoordeelen,
" rekening houdend om te beginnen met de militaire en politieke
" noodzaak, in de tweede plaats slechts komt de economische nood-
" zaak. De gezonde economische reden strookt niet altijd, verre
" vandaar, met de politieke noodzakelijkheid... Het is vanzelf-
" sprekend dat, van economisch standpunt, de onteigening der bur-
" gerij slechts gerechtvaardigd is in de mate dat de arbeiders-
" staat bekwaam is de onteigende ondernemingen op een nieuwe ba-
" sis in te richten. De gezamenlijke nationalisatie welke wij in
" 1917-1918 doorvoerden, beantwoordde geenszins aan deze voor-
" waarde. De organisatiemogelijkheden van den arbeidersstaat wa-
" ren verre van te kunnen voldoen aan de organisatie van alle ge-
" nationaliseerde bedrijven. Maar men moet in acht nemen dat wij
" deze nationalisatie doorvoerden onder den druk van den burger-
" oorlog. En het is niet moeilijk te bewijzen en te verstaan, dat
" indien wij voorzichtiger hadden willen handelen vanuit econo-
" misch standpunt, t. t. z. tot de onteigening der burgerij over-
" gaan in een matig tempo, dit van onze zijde eene groote onvoor-
" zichtigheid, eene politieke dwaasheid zou beteekend hebben."

Trotsky blijft er lang bij stilstaan om te bewijzen dat de N.E.P. noch een verlaten van het kommunistisch program, noch van de wereldrevolutie was. Het was een tijdelijk terugtrekken welke aan de bolsjewiki zou toelaten hun positie te versterken, in afwachting dat de arbeidersklasse buiten Rusland hen ter hulp kwam en een verbinding met de Russische Revolutie zou tot stand brengen, terwijl zij haar eigen burgerij omverwierp.

Het is noodig ook het oordeel van Lenin over de N.E.P. te kennen. Wij zullen zien dat ze hoegenaamd niet van deze van Trotsky verschilt. Lenin wijdde aan het onderzoek van dit vraagstuk de brochure : " De Voedselbalasting ". Om te beginnen stipt Lenin aan dat de heerschende sociale kategorie, de kleinburgerij, was gevormd door de miljoenen persoonlijke ondernemingen van kleine en middelmatige boeren. Het karakter van kleinburgerlijk bezit in de economie had zich nog versterkt in den loop der eerste revolutiejaren door het feit dat een groot aantal arme boeren zich in middelmatige boeren had veranderd. Lenin bewees dat in vergelijking bij het kleineigendom der kleinburgerij het staatskapitalisme een geweldige vooruitgang zou beteekenen ; en hij herinnerde eraan dat noch hij, noch de "grootmeesters van het socialisme" er nooit aan gedacht hadden , dat het proletariaat direkt het socialisme kon scheppen zonder langs een overgangperiode te gaan. Dus vanaf het oogenblik waarop de overwegende politieke macht van het " proletariaat " gevrijwaard was, moest men de nieuwe economische politiek aannemen evenals de toegevingen aan de boeren en aan de "onderworpen kapitalisten".

De voedselbelasting ging aan de Sowjets het noodige om het leger en de arbeiders te voeden verschaffen, het overschot der landbouwopbrengst zou tegen fabrieksgoederen geruild worden. De arbeiders zouden de tijd krijgen om de socialistische industrie op te bouwen. Tenslotte beschouwde Lenin de N.E.P. dus als een maatregel die aan de arbeiders ging toelaten om, dank zij de belasting op de boeren en met medehulp van specialisten en onderworpen kapitalisten, de socialistische industrie op te bouwen, tot op het oogenblik waarop de arbeiders genoeg zouden afweten van de vraagstukken der produktie opdat zij de kapitalisten zouden kunnen ontberen en daarna de socialisatie van den landbouw zouden kunnen doorvoeren.

Om te bewijzen dat de verwezenlijking van dezen vreedzamen opbouw van het socialisme, opbouw die gebaseerd was op een compromis tusschen het klein-burgerlijk kapitalistisch element in de economie en de diktatuur van het proletariaat, mogelijk was, herinnerde Lenin eraan dat zelfs Marx, rond 1870, doelend op Engeland van dien tijd en de succesmogelijkheden van het socialisme, de meening had geuit dat misschien nog de voordeeligste manier om er het socialisme in te stellen, zou zijn van de burgerij de bodem, de fabrieken en de andere produktiemiddelen af te koopen. Hij vervolgt :

" ...de onderwerping der kapitalisten aan de arbeiders had dan in
" Engeland kunnen bereikt worden dank zij de volgende omstandig-
" heden : 1. De absolute overheersching in de bevolking van de
" arbeiders en proletariers, door het ontbreken eener landbouwers-
" klas (het Engeland van dien tijd gaf kenteekenen welke konden
" doen rekenen op een uiterst snel succes van het socialisme onder
" de landarbeiders); 2. de prachtige organisatie van het proleta-
" riat in de Trade-Unions (Engeland was toen vooraan in de wereld
" onder dat opzicht); 3. Het betrekkelijk hoog intellectueel peil
" van een door verschillende eeuwen politieke vrijheid opgevoed
" proletariaat; 4. De lange verworven gewoonten van de puik geor-
" ganiseerde engelsche kapitalisten (zij waren toen de beste geor-
" ganiseerde kapitalisten ter wereld, heden door Duitschland ver-
" worven meerderheid) en die door compromissen de politieke en eco-
" nomische vraagstukken oplosten. Al deze omstandigheden lieten toe
" te gelooven in de mogelijkheid van een vreedzame onderwerping der
" kapitalisten aan de arbeiders in Engeland.
" Bij ons is deze onderwerping door zekere konkrete premissen ver-
" zekerd; de Oktoberoverwinning, en dan van Oktober tot Februari,
" de verplettering van den militairen weerstand en van de kapita-
" listische sabotage. Bij ons, in plaats van de absolute over-
" macht der arbeiders en proletariers in de bevolking, hadden wij
" als faktor voor de overwinning de steun die ons werd gegeven door
" het arme en snel geprolitariseerde deel der landbouwersklas.
" Eindelijk hebben wij niet het nog laag kultuurpeil noch de gewoonte
" der compromissen. Indien wij op deze concrete voorwaarden na-
" denken, dan zullen wij klaar insien kunnen en moeten eene kombi-
" natie zoeken tusschen twee methodes : de onverbiddelijke strijd
" (tegen de niet-onderworpen kapitalisten, onbekwaam tot elk staats-
" kapitalisme, alle compromissen negeerend en slechts zoekend om
" door speculatie en corruptie der armen, de sowjetwetgeving te ver-
" nietigen) het compromis of de terugkoop ten overstaan der onder-
" worpen kapitalisten, die het staatskapitalisme aannemen, bekwaam

" zijn het uit te voeren in de praktijk, bekwaam zijn het proletariaat te dienen als verstandige organisatoren en specialisten van groote ondernemingen die voor de voorziening van miljoenen menschen instaan."

En Lenin trok van leer tegen diegenen welke de bolsjewiki beschuldigden toegevingen aan de boeren te doen en het kapitalisme gedeeltelijk terug in te stellen. Het past hier erop te wijzen dat Lenin, terwijl hij de noodzakelijkheid verklaart tegen de bureaucratie te strijden, welke de betrekkingen tusschen de arbeiders en de Sowjets verwingt, er nochtans geen dreigend gevaar in ziet. Hij vraagt zich af :

" Welke zijn de economische wortels van de ~~aanrijke~~ bureaucratie?
" Over 't algemeen gesproken zijn deze oorzaken dubbel : aan den eenen kant heeft éene burgerij, welke op een zeker ontwikkelingspeil gekomen is, om aan de revolutionnaire beweging der arbeiders en gedeeltelijk der boeren te weerstaan, een bureaucratisch apparaat, eerst militair, dan juridisch apparaat nodig..."

Lenin voegt eraan toe :

" Bij ons bestaat zulks niet. Onze gerechtshoven zijn geproletariseerd, tegen de bourgeoisie gericht. Het leger is proletarisch en tegen de bourgeoisie gericht. Bij ons is de bureaucratie niet in het leger maar in de dienst en."

Volgens Lenin was het ontstaan der bureaucratie te zoeken in : "de verspreiding en de verbrekking der kleine voortbrengers, hun ellende, hun gemis aan kultuur, het gebrek aan verbindingswegen, het gemis aan onderwijs, het ontbreken van een circulatie tusschen landbouw en industrie, het ontbreken van verbinding en wederzijdsch doordringen tusschen deze en gene."

Deze feiten zijn volgens Lenin voor het grootste deel het resultaat van den burgeroorlog. Ook neemt deze kwestie niet veel plaats in, in de brochure van Lenin, Zeker, men moet tegen de bureaucratie strijden, op versche, nieuwe krachten bercep doen, initiatief hebben om de sleur te bekampen, vooral in het Moskousche centrum verankerd; maar het bijzonderste voor Lenin bestaat erin ter hulp van de landbouweconomie te snellen, van de klein-industrie terug op dreef te brengen, ten einde de uitgeputte Sowjet-economie herop te beuren.

En werkelijk herstelt zich de russische economie stilaan. De buitenlandse concessies waren niet zoo talrijk als men zou gedacht hebben. De industriele voortbrengst schreed nochtans voorwaarts. De kleinindustrie herstelde zich niet alleen, maar zelfs ook de groot-industrie die in 1926-27 opnieuw het vooroorlogse peil bereikte. Evenzoo de landbouw. De economische politiek der Kommunistische Partij was voortgegaan zich te bezien met de voornaamste principen ingevoerd door de N.E.P. Het lot van den arbeider was trapsgewijze verbeterd. Maar vanaf 1926 kwamen er nieuwe moeilijkheden opduiken. De loonen stopten hun stijging. Langs den anderen kant voltrck er zich een groote differentiatie in de loonen. De wetgeving werd eveneens gesaboteerd. In de buitens voltrck zich dezelfde differentieering. De loonen der landarbeiders bedroegen slechts 63% der vooroorlogse loonen. De arbeiderskontrakten werden door de oppositie als sla verrij bestempeld. De arbeidsdag was zelden beneden de 10 uren. Terzelfdertijd voltrck zich ook een differentieering bij de boeren. Het aantal der welingezeten boeren steeg. De Staat ging zich meer en meer afhankelijk gevoelen tegenover hen voor wat aangaat het graanproviand. Het was klaarblijkend dat de welingezeten boeren een goed gehoor vonden in de leidende kring

gen der russische Kommunistische Partij, en dit werd wel klaar naar voor gebracht met de leus van Bucharin, door het Centraal Komitee bekrachtigd: "Boeren, wordt rijk." De grootere plaats die de boeren gingen innemen vond ook weerklank in het feit dat een maatregel getroffen werd, waarbij de politieke rechten der kulakken breder werden, maatregel welke dadelijk na afkondiging terug ingetrokken werd tengevolge van het protest der oppositie. Een werkelijk buitensporig deel van het verschil tusschen groothandels- en kleinhandelsprizen werd door den privaautlandel opgeslorpt. Maar werd het dat de ontwikkeling der laatste jaren tot een voorneming van het kapitalistisch element op den buiten en in den handel had geleid. In overeenstemming met deze ontwikkeling verscheurden zich meer en meer de arbeidersvijandige tendenzen in het staatsapparaat en het leger. Een heftige ontevredenheid steeg in de rangen der arbeidersklasse. De oppositie van Trotsky werd de tolk dezer ontevredenheid en oogste veel bijval. De groep Zinoviev scheurde zich van de regeerende fractie af; deze groep had daarvoor de kampanje welke sinds 1923 tegen de oppositie van Trotsky gevoerd werd, gesteund en uitgevoerd. Deze oppositie had den strijd aangebonden op het gebied der internationale politiek; zij stelde de centristische politiek welke de 3de Internationale aanvoerde in beschuldiging, politiek welke eerste vruchten afgeworpen werden met de nederlaag der duitsche arbeiders in 1923. Deze strijd leidde tot de nederlaag der oppositie. Haar voornaamste aanvoerders werden verbannen na uit de Partij gestooten te zijn geworden. Duizenden militanten werden in de gevangenis geworpen of weken uit.

Na de uitdrijving en de vernietiging der oppositie, volgde een wending in de politiek der Kommunistische Partij, die niet nalat verrassend te schijnen. Buiten de eischen van lotsverbetering van het industrieproletariaat en de landbouwarbeiders en de eischen van vrijheid der oppositie hare gedachten te verdedigen in de Partij, streed de oppositie vooral voor het versnellen der industrialisatie, ten einde aan de bedreiging van het kapitalisme te ontsnappen, welke gevormd werd door de versterking der rijke boeren (kulakken) en de ontwikkeling van den privaathandel. Heftig bekampte de oppositie het industrialisatieplan voor de vijf komende jaren, dat door de leidende organen der Partij uitgewerkt was. Dit plan werd opnieuw bewerkt en gansch hervormd na de uitsluiting der oppositie. De kredieten welke voor de industrialisatie bestemd waren lieten ver de duizend miljoen achter zich welke door de oppositie hiervoor geëischt waren. Nauwelijks één jaar na de toepassing van het vijfjarenplan, tengevolge van den ondervonden weerstand op den buiten, kondigde de Kommunistische Partij de kollektiviseering van den landbouw af, eerst volgens een gematigd rythme, maar weldra zoo versneld dat men de opheffing van de kulakken als klasse als onmiddellijk te bereiken doelwit ging stellen. Vanwege de Kommunistische Partij ontving de oppositie een gansch onoverwacht antwoord op hare oprerking als zou de N.E.P. "door het feit dat zij gedeeltelijk het kapitalisme deed herleven en langs daar de aan het socialisme vijandige krachten aanwakkerde". De Kommunistische Partij besliste van ze eenvoudigweg af te schaffen. De Partij paste de socialisatie in 't algemeen toe, niet alleen in de industrie, maar ook in den landbouw.

DE AARD VAN DEN SOWJETSTAAT.

-0-

Na dit kort overzicht van de ontwikkeling van Rusland sinds de revolutie, moeten de volgende vragen gesteld worden :

I s d e S o w j e t s t a a t e e n a r b e i d e r s -
s t a a t ? Z o o n i e t , w e l k s o o r t S t a a t
i s h i j d a n ?

Om alle overbodige discussie te vermijden, moet men in de eerste plaats nader bepalen wat men onder proletariache staat dient te verstaan. De arbeidersstaat zooals hij te voorschijn treedt uit de theorie en de leerstellingen van de voormannen van het wetenschappelijk socialisme en het internationaal kommunisme (Marx, Engels, Lenin) en zooals hij volgens ons moet aanschouwd worden voor de komende strijdperiode van het proletariaat voor het kommunisme, dat is de Staat door de arbeidersklas gesticht onmiddellijk na de machtsverovering door het opstandige proletariaat op de burgerij. Die staat is de direkte uitdrukking van de arbeidersklas en streeft ernaar haar historisch doel te verwezenlijken : het internationale kommunisme.

Anderen trachtten aan de uitdrukking : proletarische Staat een verschillende inhoud te geven, namelijk deze van een Staat of een regering waarvan het proletarisch karakter eens en voor altijd zou gegeven zijn door zijn revolutionairen oorsprong en door het totaal van politieke en economische maatregelen die aan de basis van zijn oprichting liggen. Volgens dit standpunt zou het onmogelijk zijn de hoedanigheid van proletarisch niet te geven aan een Staat die uit een proletarische opstand ontstond, maar die tengevolge van een bepaalde ontwikkeling, gansch zou verzaakt hebben aan het revolutionaire doel van het proletariaat. Zoo zou dus het huidige Sowjetbewind nog een arbeidersregering zijn, alhoewel het sinds lang reeds opgehouden heeft den strijd voor het kommunisme van het wereldproletariaat te ondersteunen, en zich scherp verzet tegen elke richting die zich tot voornaamste taak stelt het proletariaat bewust van zijn historisch doel te maken of zelfs maar eenvoudig van zijn belangen. Wij zouden in dit geval te doen hebben met een verloopen (gedegenereerde) Sowjetstaat, wiens objektieve rol voor de eenen contra-revolutionnair is, voor de anderen enkel maar onheilvol is, maar die niet ophield, voor de eenen en voor de anderen, een proletarische Staat te zijn. Wij vinden deze zienswijze verkeerd en gevaarlijk, omdat zij juist een oorzaak van misverstanden, zooniet afwijkingen kan worden, in de opvatting over de taken van het proletariaat voor de komende periode.

Toen in den loop der voorgaande eeuw, Marx en Engels over de proletarische diktatuur spraken als over een overgangperiode tusschen het kapitalisme en het kommunisme, en zij bij die gelegenheid de Parijsche Kommune als mogelijk voorbeeld van regeering aanhaalden, dan hadden zij op het oog niet enkel de proletarische herkomst noch de democratische hoedanigheden harer leden of hun democratische verkiezingswijze en, in het algemeen, het politiek stelsel dat er verkozen afgevaardigden der arbeidersmassa's van maakte, - die altijd konden afgesteld worden - maar dan hadden zij ook en vooral op het oog de bekwaamheid dezer regeering om de vraagstukken van den strijd, om de verwezenlijking der historische doeleinden van het proletariaat, en meer in 't bijzonder, niet de bekwaamheid voortvloeiend uit de objektieve voorwaarden van de ontwikkeling van de maatschappij welke van het socialisme eene kwestie van rijpheid voor de periode maakt (want hier kent men de meening van Marx die over de Kommune oordeelde dat het slechts een vervroegde verwezenlijking kon zijn) maar de bekwaamheid die voortvloeit uit de wederzijdsche betrekkingen tusschen de regeering en de klasse waarvan zij geroepen was de doeleinden voort te verwezenlijken.

Zoo zegt ook Lenin, wanneer hij over de "werkelijk democratische" regeering spreekt, die door de Sowjets moet opgebouwd worden om de basis te leggen waarop later, wanneer de arbeidersklasse sterker zal geworden zijn en wanneer de kleinburgerlijke landbouw zal verdwenen zijn of tenminste geneutraliseerd zal zijn, zich het socialisme zal vestigen.

En het lijkt wel onmogelijk een werkelijk proletarische Staat in te denken, welke niet meer bekwaam is de verwezenlijking der proletarische doeleinden te vervolgen. Wanneer hij er niet meer voor bekwaam is, dan is het dat hij ophield proletarisch te zijn. Ten ware men de heele marxistische methodeleer wilde omverwoelen, die totnutoe aangenomen werd, is het onmogelijk het proletariaat van het socialisme te scheiden, evenmin als de burgerij van het kapitalisme.

Maar, wel verstaan, heel de strijd omtrent den Sowjetstaat herleidt zich niet tot een kwestie van benamingen, en dus moet men het vraagstuk grondiger nagaan, men moet de maatschappelijke formaties, waarvan de Sowjetstaat de uitdrukking is, opzoeken, ten einde de houding welke het revolutionaire proletariaat ten zijnen opzichte moet aannemen, te bepalen. De officieele lezing die zegt dat de Sowjetstaat een proletarische Staat is kan slechts aangenomen worden indien men de oogen sluit voor de ontwikkeling der Sowjetpolitiek, zoowel ten opzichte harer onderdanen als ten opzichte der buitenlandsche kapitalistische omgeving.

Herinneren we de hoedanigheden die, volgens Lenin, de proletarische Staat moet bezitten: tegenover de massa verantwoordelijke en ten allen tijde afstelbare regeering; vernietiging van het politie-apparaat en van het van de bevolking onderscheiden leger en hun vervanging door de volksmilitie; bezetten van alle economische en politieke leidende posten door funktionnarissen betaald volgens het gemiddelde loon van den geschoolden arbeider. Dit zijn de voornaamste karakteristieken van het regeeringsapparaat, welke volgens de uitdrukking van Lenin: de arbeidersklas als Staat georganiseerd, zich moet opbouwen.

De Sowjetstaat, in den loop van zijn vijftienjarig bestaan, versterkte zich merkkelijk. Zijn gezag verhoogde, zoowel in het buitenland als in het binnenland. Hij is ontegensprekelijk duizendmaal beter gewaard om het economisch en politiek leven van het land te ordenen, als

hij het in den beginne was. Merkwaardige resultaten werden behaald op gebied van industriele- en landbouwproduktie. Het zou dus moeten schijnen, dat de Sowjetstaat gemakkelijker de regelen der democratie kan toepassen, regelen welke zijn aard hem verplicht toe te passen. Het is evenwel niet zoo.

De verschillende organisaties, welke de arbeidersklasse zich schie moesten, de eene na de andere, hunne specifieke bedrijvigheid opgeven. De Kommunistische Partij, weleer het revolutionnair centrum der arbeidersklasse van gansch de wereld, kon slechts blijven bestaan met zich tot afbreker van het kommunisme te maken. De Kommunistische Internationale, welke afhankelijk is van de Russische Partij, vergemakkelijkte niet, in de twaalf jaren (vanaf het neerslaan van het Duitse proletariaat in 1923) de revolutionnaire aktie van het proletariaat, maar gebruikte integendeel de zekerste middelen om het te beletten dat het zou overwinnen. De syndikaten, deze "scholen voor het kommunisme", werden tot bureaukratische aanhangsels van den Staat. De fabriekskomiteiten, welke moesten uitgroeien tot "bouwcellen van de Sowjetmacht", werden van hunne rechten ontdaan. De "Sowjets", deze organen welke de geweldige taak ten deel viel de hoogste kracht van het proletariaat te vertegenwoordigen gedurende den opstand en welke zich in organen van de regeeringsmacht omvormden, bestaan nog slechts als dekoratieve instellingen. Zoo ook heeft de regeerende bedrijvigheid een hoofdzakelijk verschillend karakter gekregen. Indien gedurende de eerste revolutiejaren de regeering zich op het initiatief der massa's steunde, indien zij zich inspande om het tot op zijn hoogste punt op te voeren, is nu het voornaamste principie dezer regeering : de dwang. De onderdrukking die zich in den beginne slechts op de vertegenwoordigers van het oud regiem uitoefende, is nu tegen de arbeiders zelf gericht.

De diplomatische successen van de Sowjetregeering in de wereldpolitiek hielden gelijken tred met de versterking van de contra-revolutionnaire politiek der Kommunistische Internationale. De niet-aanvalsverdragen en de handelsverdragen door de Sowjetdiplomatie afgesloten sinds 1927 verschillen in feite niet van de verdragen door Sowjet-Rusland afgesloten sinds Rapallo (1922). Zij onderlijnden slechts meer het karakter van samenwerking met het kapitalisme waarmede dit verdrag reeds besmet was. Nochtans het laatste succes op buitenlandsch politiek terrein van Sowjet-Rusland : zijntrede als lid in den Statenbond, bekroont waardig de ontwikkeling der laatste twaalf jaren en is er de volmaakte gevolgtrekking van.

Men moet zich dus afvragen of van den eenen kant het verval der arbeidersorganisaties, het verstikken der proletarische gedachte, het vernietigen en het verdrukken van het initiatief der massa's, en aan den anderen kant het versterken van de staatsmacht, en de vestiging naar buiten dezer macht, de gelijklopende kenteekenen kunnen zijn van de versteviging van een proletarischen Staat. Geen enkel marxist die het gelooft. Nochtans laten de bewierookers van het regiem nogal schoonschijnende argumenten in lijn komen. De diktatoriale methode tegenover het proletariaat zou zich verrechtvaardigen door de kracht van de ont-eigende oude klassen die steeds op den loer liggen om de minste moeilijkheid van de regeering ten voordeele van een kapitalistische restauratie te kunnen benutten. Maar dit argument stemt heelemaal niet overeen met het victoriegekraai zoowel op het gebied der ekonomie als dit der buitenlandsche politiek, welke de verdedigers van het regiem niet

moe worden ons steeds te laten hooren. Een andere methode van verdediging bestaat hierin dat men volhoudt als zou het gebrek aan democratie zich verrechtvaardigen uit het feit van de "onrijpheid" van het proletariaat en uit de noodzaak eene "voorbode" te laten overheerschen, voorbode welke de macht uitoefent in naam en ten voordeele van het proletariaat, in afwachting dat het bekwaam werde de macht onverdeeld en zonder welkdanige tusschenpersoon te kunnen uitoefenen. De verkeerdheid van deze redeneering is eveneens klaarlijkend. Het zou reeds absurd zijn te beweeen dat een proletarische Staat kan bestaan zonder dat het proletariaat bekwaam weze hem op te richten en zijn bestaan elken dag te verdedigen. Langs den anderen kant, indien deze tegenstelling toch kon opgelost worden, dan zou het ten slotte toch blijken dat eene klasse, of een gedeelte eener klasse onbekwaam is om gedurende jaren de macht voor eene andere klasse uit te oefenen zonder dat zich een aanzienlijke verandering in den inhoud harer politiek voltrekke. Indien het waar was dat gedurende jaren de arbeidersklasse onbekwaam was de macht uit te oefenen en ze een soort voogd moest dulden, dan zou er zich het feit voordoen dat we hooger aanhaalden : de klasse die zich in de macht inwerkt, vervangt het sociale doel van de klasse ten voordeele van deze waarvoor zij zoogezegd de macht uitoefent en vervangt het door haar eigen doeleinden. Ten andere, de veronderstelde voogd : de bureaucratie is juist degene die met de meeste logika de ideologische en politieke ontwapening van het proletariaat nastreeft. Zodoende bewijst zich ook het verkeerde van deze stelling.

Er is slechts een gevolgtrekking te maken, dat is : indien de Sowjetstaat geen enkel van de eigenschappen vertoont welke men gerechtigd is te verwachten van een Staat welke de arbeidersklasse vertegenwoordigt, die bezig is de kommunistische maatschappij op te bouwen, dan is het dat hij ophield de arbeidersklasse te vertegenwoordigen en hij kan van dan af slechts een vijandige klasse vertegenwoordigen.

Welke is die klasse ? Zoals men weet, in het Rusland van voor de Revolutie overheerschte het eigendom van de kleinburgerij in den landbouw. De Revolutie ook, met de grondverdeeling, het gelijkmaken der eigendommen van de kleine boerenbedrijven, hun economische versterking ten opzichte der steden gedurende de eerste jaren der revolutie, versterkte slechts het kleinburgerlijk karakter der russische ekonomie.

De N.E.P. vestigde dit karakter; zij ging toelaten dat het kleine landeigendom werkelijk kon genieten van de door haar verworven voordeelen tijdens de revolutie. Door haar werd de boerenrevolutie van theorie tot werkelijkheid. Ook is het zeer aanlokkend als men slechts dezen kant van de ontwikkeling van de Sowjetmacht aanschouwt, eene theorie op te bouwen van den Sowjetstaat als politieke uitdrukking van de kleinburgerij van den Landbouw. Nochtans spreken de feiten deze stelling tegen. Zij leeren dat de landbouwersklasse, hoe sterk ze oock moge wezen, verre is van de macht onverdeeld uit te oefenen. Het bewijs is te vinden in den ommekeer van de jaren 1927-28, waar na een periode gedurende dewelke de Staat zich zeker in de richting van de ontwikkeling der landbouweconomie orienteerde, met zoo ver mogelijk te gaan op den weg van de vrijheden welke de N.E.P. toeliet aan de kleine ondernemingen, dat de Staat plots van koers veranderde, de steven op de ontwikkeling der industrie richtte en heel de N.E.P. likwideerde. - Zulk een ommekeer was niet de daad van de landbouwersklasse. Hij was het werk van een klasse, die, in Rusland gegeven de oogenblikkelijke sociologische voor-

waarden, de eenige is om zich op het peil te verheffen, bij ontstentenis van een genoegzaam sterk proletariaat, van de behoeften voor de ontwikkeling van de Sowjet-Unie tot een modernen Staat, namelijk : de bureaucratie. De bureaucratie komt niet uit de R.P.P. voort; zij bestond reeds voordien. Zij ontwikkelde zich onmiddellijk na de machtsovername door het proletariaat. Zij nam haar definitief uitzicht aan en zij gaf zich haar werkelijke bewapening in den strijd dien zij tegen het proletariaat leverde om de overmacht in het bestuur van den Staat en van de industrie.

Hare overwinning werd volledig van het oogenblik dat het zeker was dat Rusland niet zou gesteund worden door het zegevierende proletariaat van een ontwikkeld kapitalistisch land. Het proletariaat was te zwak - men moet zich herinneren dat niet alleen voor de Revolutie dit proletariaat in getal zwak was (ongeveer 2 miljoen) maar ook nog dat het zware verliezen leed gedurende den burgeroorlog en dat het daarbuiten een ster aandeel moest leveren in het apparaat van Staat, partij en syndikaten - om onmiddellijk zelf te kunnen regeeren.

Langs den anderen kant, de voorwaarden waarin de Revolutie zich afspeelde, haar volledige afzondering, legden aan elke macht de verplichting op de socialistische verwezenlijkingen van het proletariaat tot later uit te stellen en datgeen, wat de objektieve mogelijkheden toelieten, te verwezenlijken. Daaruit ontstond de geweldige tegenstelling tusschen hetgeen had moeten gedaan worden, gezien de socialistische principes van het proletariaat, en datgeen wat de objektieve mogelijkheden toelieten te verwezenlijken. Het is gebleken dat het proletariaat, geroepen om de macht uit te oefenen, volgens aan haar eigen historische doeleinden vreemde (wel of niet opgelegde) normen de voorwaarden der overwinning voor andere klassen schept. Zodoende veranderde de overwegende rol welke de bureaucratie kon veroveren in het bestuur van de bolsjewistische partij, overwegende rol die het resultaat is van een scherp strijd tegen de arbeiders en hunne instellingen - geheel en al de sociale inhoud van de regeeringsmacht. Terwille van de waarheid moeten we bekennen dat de diepgaande verandering welke de politiek van de bolsjewistische partij onderging, ouder is dan het stalinistisch bewind en dat ze zich voltrok onder het bestuur en volgens de aanduidingen van Lenin. Het is toegelaten te veronderstellen dat deze laatste, ten overstaan van het anti-kommunistisch resultaat voortgebracht door deze verandering, niet zou geaarzeld hebben een plotselinge ommekeer te maken, zooals hij het zoo dikwijls in het verleden gedaan had (sommige zijner laatste toespraken wettigen inderdaad deze meening); men kan nochtans niet de oogen sluiten over het feit dat het regiem, hetwelk het aangroeien der bureaucratie toeliet, gedurende zijn leven en met zijn volledige instemming werd ingesteld.

De bureaucratie is een gesloten klasse, die bij het ontbreken van een werkelijke burgerij, het stuur in handen houdt : de leidende functies in het produktie-apparaat en in de zaken van den Staat. Het kollektief bezit der produktiemiddelen is in Rusland de eenig mogelijke basis die voor het oogenblik haar het maatschappelijk overwicht waarborgt. Deze taak vereischt een sterke concentratie van de macht en één bestuur in de voortbrengst. Het is daarom dat het politiek regiem niet anders zijn kan dan de persoonlijke diktatuur. Diktatuur is nochtans verre van alle medewerking uit te sluiten voor de leden der bureaucratie in het bestuur van den Staat. Deze medewerking oefent zich uit langs de functies welke

de bureaucratie vervult die een aktief bestanddeel is van het bestuur der produktie. De ondoordringbaarheid der diktatuur bestaat slechts ten opzichte der arbeidersklasse, die verstoken is van elke mogelijkheid deel te nemen in het bestuur der staatszaken, daar ze niet de minste vat heeft op de produktie en daar ze van hare natuurlijke organen : de partij en de syndikaten ontdean is, en dat ze zooals voor de revolutie van de produktiemiddelen geschieden is.

De boerenstand is verre van den staat van machteloosheid waarin het proletariaat verkeert. De collectivisatie beroofde ze op verre na niet van al haar rechten. Om te beginnen kon de collectivisatie niet veralgemeend worden. Na in 1930 de 75% van de ondernemingen omvat te hebben, viel ze een weinig radien terug op 20% om in 1932 weer 30% te bereiken. Het schijnt wel dat de beweging eerder terugliep dan steeg. De collectivisatie heeft niet gansch het privateigendom kunnen vernietigen - we mogen niet vergeten dat ten andere de collectivisatie slechts een min of meer gedwongen samenwerking daastelt en niet een ontgeening. Een zeker deel van het landbouwbezit, namelijk de veestapel en het pluimvee moesten terug in het private bezit toegelaten worden. Op vele plaatsen diende de collectivisatie slechts tot middel aan de boeren om zich voor weinig geld moderne werktuigen te verschaffen. Daarbij komt nog dat de regering zich periodiek verplicht ziet tegemoetkomingen ten bate van de landbouwers toe te staan, want de Staat hangt van hen af voor wat aangaat zijn bevoorrading in koren. Het Sowjetbewind is meer bestemd om zich te verstaan met de boerenklasse dan met het proletariaat. Het doel van de landbouwers is de herinstelling van het persoonlijk landeigendom en van zijn vrije beschikking over den grond. De Sowjetmacht komt in botsing met de landbouwersklasse door het feit dat zij van de landbouwproduktie het noodige om de industriele opbouw te verwezenlijken moet afnemen.

De landbouw zou zeker goedkooper van de wereldmarkt de industriele produkten, welke de Sowjetregering haar levert, kunnen betrekken, indien deze laatste niet de muur van het monopolium van den buitenland-schen handel had opgetrokken. Langs den anderen kant zou het verdwijnen van dit monopolium de ondergang beteekenen voor de jonge russische industrie die nog niet de bijzondere protectiemiddelen kan ontberen. Hier zijn er dus wrijvingspunten tusschen de staatsmacht en de landbouwers-klasse.

Nochtans werden er andere banden tusschen de Sowjets en de boeren gelegd. De reden welke de boeren ertoe bracht trots alles de Sowjetmacht te steunen gedurende de eerste revolutiejaren was vooral de schrik der witte legers die met zich de terugkeer der groot-grondbezitters zouden brengen. Alhoewel de schrik wel veel kleiner zal geworden zijn, is het toch een feit dat het leger, voor een groot deel van het land afkomstig, ertoe bijdroeg om tusschen de macht en de boeren stevige banden te leggen.

In het proletariaat ziet de bureaucratie haar onmiddellijke vijand: deze die er naar streeft ze te vervangen. Ook is er geen enkele overeenkomst met haar mogelijk. Evenmin als er geen enkele overeenkomst mogelijk is tusschen het wereldproletariaat en de Sowjetmacht. Het wereldproletariaat strijdt voor de kommunistische revolutie. Zijn overwinning zou een direkte steun beteekenen voor de russische arbeiders, een oproep ter omverwerping der bureaucratistische heerschappij en ter instelling van het socialisme. Het is ook daarom dat de russische bureaucratie, door de

tusschenkomst van de 3e Internationale, zich inspande niet om het wereldproletariaat te helpen maar om zijn strijd te saboteeren.

Langs den anderen kant vereenigde zich de Sowjetregering, door haar samengaan met de burgerlijke regeeringen en haar deelname aan den Statenbond, openlijk met de hevigste vijanden van het proletariaat. Het is dus heelemaal nutteloos, zecals Trotsky, te denken dat de bureaucratie onder den druk van invloeden van buiten af, gemeenschappelijk front zou kunnen maken met het proletariaat en het wereldkapitalisme zou kunnen aanvallen.

De aanstaande strijdperiode voor het russische proletariaat - en het is zeer waarschijnlijk dat deze periode slechts zal kunnen bereikt worden dan na de overwinning van het proletariaat in de meest gevorderde landen - zal het niet voeren tot den strijd tot ~~waxxxxxxxx~~ omvorming van den Sowjetstaat, maar tot zijn omververping en zijn vernietiging. Het russische proletariaat zal dus wel en goed een nieuwe revolutie moeten maken. Deze noodzaak is gegeven doordat de bureaucratie aan het kapitalisme verwant is, en niet aan het proletariaat.

In zijn geschiedenis der Russische Revolutie schrijft Trotsky :

" Het Sowjetregiem laat een zeer groote onafhankelijkheid
" van de macht toe ten opzichte van het proletariaat en de
" landbouwersklasse, bij gevolg ook een "arbitrage" tusschen
" de een en de ander in de mate dat hunne belangen, hoewel
" zij wrijvingen en conflicten veroorzaken, in den grond
" niet onoverbrugbaar zijn. Maar het zou niet gemakkelijk
" zijn een " o n p a r t i j d i g " scheidsrechter te vin-
" den tusschen den Sowjetstaat en den Burgerstaat, ten minste
" op het plan van de wezenlijkste belangen der twee partijen.
" Wat de Sowjet-Unie belet tot den Statenbond toe te treden,
" zijn op internationaal gebied dezelfde maatschappelijke
" oorzaken welke, op nationaal gebied, de moeilijkheid eener
" wezenlijke en niet aangetaste " o n p a r t i j d i g -
" h e i d " van het gezag tusschen de burgerij en het pro-
" letariaat uitsluiten."

Deze regelen, in 1931 geschreven, zijn verouderd geworden. Sindsdien kon Sowjet-Rusland volledig de verbinding met het wereldkapitalisme leggen.

De Sowjet-economisten, wanneer zij de werking der Sowjet-economie ontleden, komen er in 't algemeen toe ontkennend te antwoorden op de vraag of de economische wetten der kapitalistische maatschappij ook op de Sowjet-economie toepasselijk zijn.

Lapidus en Ostravitianow schrijven in hun "Beknopte Leergang van Staathuishoudkunde" :

" Wij zullen slechts gelijk hebben met onze staatsindustrie
" als een element van het kapitalisme of van het staatskapi-
" talisme te beschouwen, wanneer wij, buiten de handelsbe-
" trekkingen, de twee andere kenmerkende eigenschappen van
" de meerwaarde kunnen ontdekken, namelijk : het bestaan een
" kapitalistische klasse en dit van loonarbeid."

En dadelijk volgt het antwoord :

" De doorslaggevende en grondleggende faktor der specifiek kapitalistische verhoudingen - het bestaan eener kapitalistische klasse van bezitters der produktiemiddelen kan niet op onze staatsindustrie toegepast worden. "

Deze economen verklaren op de volgende manier de verhoudingen tusschen de arbeiders en de staatsindustrie :

" In onze industrie is de arbeidersklasse, als staat georganiseerd, bezitter van de produktie- en bestaansmiddelen. Onze roode bestuurders zijn, evenals de bestuurders der economische organen van onze staatsondernemingen, enkel slechts funktionarissen, bedienden in dienst der arbeidersklasse. Elke arbeider stelt een deeltje der arbeidersklas voor. Aan wie verkoopt hij zijn arbeidskracht ? In den grond verkoopt hij ze aan de arbeidersklas, waarvan hij zelf een deel is, en eigenaar van al de staatsondernemingen. "

Het is heel natuurlijk dat, na een zulkdanige kenschetsing gegeven te hebben van de verhouding tusschen de arbeiders en de produktiemiddelen, deze economen verklaren dat om reden dezer verhoudingen het slechts "conventioneel" is dat men over loonen en meerwaarde in de Sowjet-Unie kan spreken, ten minste voor wat aangaat de staatsindustrie (en wij weten dat bijna de gansche industrie in handen van den Staat is) En inderdaad, indien de arbeidersklas werkelijk eigenares ware van de produktiemiddelen zou zij geen loon trekken. Maar dan zou ook elke arbeider, afzonderlijk genomen, niet zijn arbeidskracht aan zijn eigen klasse verkoopen, evenmin als in de economie gegrondvest op de familie zijne arbeidskracht aan de familie verkoopt; maar zij brengen hun arbeidskracht in de gemeenschap en verdeelen onderling het produkt van hunnen arbeid.

Het feit dat de verkoop der arbeidskracht gehandhaafd blijft, zou de economen moeten aanzetten hiervan de oorzaak op te zoeken. Indien de verkoop der arbeidskracht steeds bestaat, dan kan het slechts hierdoor zijn dat de arbeidersklasse gescheiden blijft van de produktiemiddelen; de arbeiders blijven ervan gescheiden, elk afzonderlijk genomen, zoowel als kollektief als klasse in haar geheel genomen. Het is waar dat in de Sowjet-Unie de produktiemiddelen niet aan private personen toevoeren, maar wel aan den Staat. Het gaat er dus wel om kollektief bezit, maar is het wel dit der arbeiders ? Welke rechten geeft het eigendom aan de bezitters ? Deze van vrijuit over het voorwerp te beschikken, zoowel voorwerp als bijkomstigheden. Is dit het geval in de Sowjet-Unie ? Volgens de Sowjet-grondwet is het slechts door tusschenkomst van den Staat en niet rechtstreeks langs hun ekonomische instellingen dat de arbeiders hun rechten op de produktiemiddelen kunnen doen gelden. Maar de arbeiders zijn van alle politieke rechten verstoken. Kunnen de arbeiders dan beschikken - eene van de voornaamste voorrechten aan het eigendomsrecht verbonden - over de produktiemiddelen ? Natuurlijk niet. En over de meerwaarde door deze produktiemiddelen voortgebracht ? Evenmin. De loonen, de kapitaalbeleggingen, de akumulatie, de verdeling der meerwaarde, over dit alles beschikt de Hoogere Economische Raad : een der organen van den Staat. De Staat onttrok zelfs aan de arbeiders het recht zich onderling te raadplegen, ten einde de prijs hun-

ner arbeidskracht op een betamelijk peil te behouden, vermits de syndikaten geworden zijn tot van den Staat afhankelijke organismen en dat de stakingen verboden zijn.

Hoe werkt de Hoogere Economische Raad die in de Sowjet-economie de rol speelt van verdeelingsorgaan van het nationaal inkomen tusschen de verschillende klassen en maatschappelijke kategoriën ? Volgens welke gegevens stelt hij zijn plannen vast, bepaalt hij de delgingskoefficienten, de akumulatie der kapitalen, alsmede de loonen ? Indien de uitbuiting in Rusland niet bestond, en indien er een sociale democratie heerschte, dus indien de arbeiders de macht uitoefenden, dan zou de Hoogere Economische Raad, als "bediende der arbeidersklasse" handelend, zijn berekeningen opstellen, zich richtend naar de besluiten en de vooruitzichten der voortbrengstorganisaties welke zich aan de basis van het maatschappelijk gebouw bevinden, namelijk de ondernemingen. De plannen en besluiten dezer laatste zouden uitgewerkt worden door de gezamenlijke arbeidersklasse. Maar in Rusland, niet meer dan in de kapitalistische landen, hebben de arbeiders niet te zien in het hoogtepeil der loonen, noch in het voortbrengstprogram. De organen van de arbeiderskontrol - voor zoover ze nog bestaan na de ontelbare veranderingen der wetten - hoeven er nog slechts kennis van te nemen na hun bepaling door de Hoogere Economische Raad om ze toe te passen. Nochtans zou het verkeerd zijn hieruit te besluiten dat praktisch de Hoogere Economische Raad blindelings oordeelt of slechts een slaafsch werktuig van het sekretariaat der Kommunistische Partij zou zijn. De Hoogere Economische Raad steunt zich op de eenig bestaande leidende organen : de gezamenlijke bureaucratie van Staat, industrie en handel. Het zijn hunne gegevens (algemeen genomen de groote lijnen van een economisch plan vastleggen en bijgevolg van de verdeling van het nationaal inkomen. Niettemin, merkt de Hoogere Economische Raad niet, zooals het hem goeddunkt, handelen en vooral moet men zich niet indenken dat het een economisch parlement is. Hij is verre van op het model der ons gekende parlementen te werken. Het gebeurt soms, b.v. dat de Hoogere Economische Raad zijne vooruitzichten moet herzien op order van het sekretariaat der Kommunistische Partij. Maar de wijze, waarop een organisme werkt, legt ons niet altijd klaar uit wat zijn werkelijke sociale functie is. De partij is geen abstractie maar een werkelijke, bepaalde, maatschappelijke categorie, verbonden met de gezamenlijke Sowjethuishouding. Ook mag zij niet naar goeddunken besluiten nemen en de "orders" welke zij "dikteert" aan den Hoogeren Economischen Raad kunnen slechts uit de economische werkelijkheid getrokken zijn. Ten andere, de partij als instelling verloor den rol van scheidsrechter welke haar was toebedeeld ten voordeele van een harer onderdeelen het sekretariaat.

De lagere organen werden verminderd tot het peil der andere uitvoerende organen, zooals syndikaten, kooperatieven, enz. Er bestaat geen grondige tegenstelling tusschen de macht van het sekretariaat der Kommunistische Partij en de leidende economische organen (in den breedsten zin van het woord omvattend b.v. de G.P.Oe, het leger, de vereenigingen van leeterkundigen, enz. als organen die een onmisbaren rol in de produktie vervullen, zooals ze samengesteld is in het Sowjetstelsel onder economisch oogpunt) evenmin als er een tegenstelling bestaat in het democratisch burgerlijk stelsel, tusschen de macht der parlementen en deze der presidenten van de republiek of der grondwettelijke vorsten.

Er is integendeel evenwicht : de een vertegenwoordigt eerder het blijvende van het regiem, terwijl de ander zijn veranderend uitzicht weergeeft. Het voornaamste is nochtans dat men onderscheide, dat de macht zich op de klasse der economische leiders grondvest; deze klasse omvat inderdaad in de huidige omstandigheden in Rusland de eenige eigenschappen van rijpheid, standvastigheid en evenwicht welke noodig zijn voor de grondvesting der regeeringsmacht. Het is deze klasse die zich tot eigen voordeel de arbeidskracht in Rusland toeëigent en uitbuit. Zij aanvaardt ten andere het levenspeil der overige uitbuitende klassen : hare loonen zijn hooger, zij geniet voordeelen die haar voorbehouden zijn, niet volgens de grondwet maar in feite - gebruik van bepaalde transportmiddelen, huisvesting, voeding, onderwijs, zonder van het grootste voordeel te gewagen, en het is juist dit dat haar in werkelijkheid boven de andere maatschappelijke kategoriën verheft, dit van den gang van den Staat te kunnen bepalen en bijgevolg van de maatschappij als geheel.

Natuurlijk is deze klasse niet gansch gesloten - niet meer ten andere dan de bezittende klasse in het kapitalistisch regiem - de eenvoudigste der arbeiders kan tot haar opklimmen, m a a r n i e t a l s v o o r t b r e n g e r; hij kan er slechts tot opstijgen als hij zich van zijne kenmerkende eigenschappen van voortbrenger ontdoet, als hij zijne klasse verlaat en tot de bureaukratische klasse toetreedt.

Het is waar dat vele Sowjet-economisten de opdracht kregen de sociale ongelijkheid te verrechtvaardigen van socialistisch standpunt uit. Zoo ook Lapidus en Ostrovitianow in hun hierboven vermeld werk :

" De in onze industrie bestaande ongelijkheid in de betaling van
" geschoolde arbeid, van eenvoudige, intellectueele of fysieke
" arbeid geeft nog niet een kapitalistisch karakter aan onze
" staatsindustrie, vermits men er niet de twee sociale klassen
" aantreft, waarvan de eene niet leeft van haar arbeid, maar van
" de uitbuiting der andere. Wij vestigden nog niet het volledig
" socialisme; maar het volledige socialisme is nog niet het kom-
" munisme, het is slechts zijn eerste phase, en het is daarom dat
" men noodzakelijk, tot op een zeker punt, zelfs in het socialis-
" tisch regiem, een materieele ongelijkheid moet aannemen."

Onnoodig hieraan toe te voegen dat deze economisten hun verklaringen van passende teksten van Marx laten volgen om de ongelijkheid in Rusland te dekken met het gezag van het Marxisme.

Indien Marx iets dergelijks gezegd had, dan zouden de arbeiders Marx gewoonweg opzij moeten schuiven, maar Marx zegde of schreef nooit iets dat het klasseregim opgericht in Rusland zou kunnen verrechtvaardigen. Marx, wanneer hij sprak (in zijn Kritiek op het Gotha-Program) van het " g e l i j k r e c h t " op het arbeidsprodukt, produkt dat in de eerste phase der socialistische maatschappij niet-tegenstaande alles toch ongelijk zou blijven, had de ongelijkheid op 't oog die voortvloeit uit den ongelijken staat waarin de arbeiders zelf verkeerden (de eene gehuwd, de andere niet, de eene kinderloos, de andere niet) en die tot gevolg zou hebben dat, terwijl men en juist o m d a t men een gelijk recht toepaste, hun toestand toch o n - g e l i j k zou zijn. Nergens schrijft Marx dat deze ongelijkheid,

geroepen om met de ontwikkeling der maatschappij te verdwijnen, zou moeten voortvloeien uit het feit dat de een geschoolde arbeid zou leveren, de ander niet, sommigen geestelijke arbeid, anderen weer lichamelijke.

Maar aangenomen dat een zekere ongelijkheid tusschen lichamelijke en geestelijke arbeid haar verrechtvaardiging vond, gedurende de eerste jaren der Revolutie, toen er een nijpend tekort was aan intellectueelen en technici, en dat het er voor de regering op aan kwam om, door middel van uitzonderlijk hooge loonen zich zekere onontbeerlijke helpers aan te schaffen, dan is het niet rogelijk dat men niet merke dat het vraagstuk zich op het huidig oogenblik op een heel andere manier stelt.

Indien men zou kunnen volhouden dat voor de oudere intellectueelen het hooger loon zich kan verrechtvaardigen, omdat de verworven kennis de vrucht daarstelt van een persoonlijk verworven arbeid, zij het dan ook met een klein kapitaal, maar dat in dié kategorie van kleinbezit kan gerangschikt worden welke de Revolutie het zich tot plicht rekent te eerbiedigen, dan is dit niet het geval voor de meesten van hen die tot welken titel ook leidende funkties vervullen. (Hier dient aan gemerkt dat Marx in zijn Kritiek van het Gotha-Program schreef: "... "niets anders dan de artikelen voor persoonlijk verbruik mogen in het persoonlijk bezit zijn." En de kennis met welke men op een hooger loon kan aanspraak maken, en die bijna altijd het gevolg is van een hogere maatschappelijke afkomst, kan niet onder de persoonlijke verbruiksvoorwerpen gerangschikt worden.)

Het grootste deel van dezen die de leidende funkties vervullen en wiervan hun kennis dank zij de Revolutie. Kan men aannemen dat de arbeidersklasse de macht veroverde, de universiteiten, enz. en dat zij de h a r e k o s t e n een zeker aantal toekomstige ingenieurs, bedrijfsleiders, funktionarissen, enz. laat studeeren, allemaal met het doel om er nieuwe meesters van te maken, welke onder alle opzichten de bevoorrechte situatie genieten, en zodoende de basis eener nieuwe overheersching kunnen leggen. Enkel belanghebbende partijgangers van het regiem kunnen zulks aannemen. Dus moet men ook de gevolgtrekkings van Lapidus en Ostrivitianow verwerpen waar zij beweren dat het tekort aan geschoolde en onderlegde krachten - en onder deze kategorie vallen noodzakelijk de bedrijfsleiders, technici en funktionarissen - slechts kan bestreden worden met de "g e s c h o o l d e a r b e i d e r s b e t e r t e b e t a l e n". Het tekort blijft al betaalt men de geschoolde arbeiders beter. Integendeel, het loon (en wij verstaan hieronder niet enkel het loon in geld, maar ook al de voordeelen aan welken post ook verbonden) dat hooger is dan het gewoon loon is het beste middel om dit tekort te bestendigen, want de klasse die zich door hare funkties aan het hoofd der maatschappij geplaatst ziet, zal niets meer aan 't hart liggen dan maatregelen uit te vaardigen die de voorrechten in stand houden en tusschen deze maatregelen zal voorzeker dié politiek zijn bestemd om te beletten dat, dank zij de hogere opvoeding in het bereik van eenieder, de huidige bureaucratie niet van haar monopolium ontdaan worde en bijgevolg van wat haar tot verrechtvaardiging harer voordeelen dient.

Dat merkt men ten andere in Rusland. Onder de economische overheersching der bureaucratie moet de aanwerving van nieuwe leiders in den zin dat men de opstijging van elementen bevordert die politiek en geestelijk op de instandhouding van het huidig regiem gericht zijn.

ke geldheerschappij in het huidige kapitalisme uitoefenen.

Een gelijkaardige ontwikkeling deed zich voor met de Sowjet-bureaucratie. Men kan ons tegenwerpen dat de Russische bureaucratie nog niet een juridisch stelsel kon instellen dat hare posities versterkte zooals de burgerij dit deed in onze kapitalistische landen. Het is een zeker feit b.v. dat het soort ziftingsstelsel waardoor de bureaucratie de nieuwe leden harer klasse aanwerft niet diezelfde afgeslotenheid en stabiliteit vertoont als deze welke het eigendomsrecht toekent aan de kapitalistische burgerij. Maar het is over het algemeen altijd zoo gedurende de eerste jaren van het aan het bewind komen eene klasse. De Fransche bourgeoisie moest geruimen tijd met de Parijsche kleinburgerij samengaan, zelfs wanneer dezer woordvoerders reeds van de macht ontfutseld waren.

Langs den anderen kant, indien het waar is dat de accumulatiemiddelen van de Sowjetbureaucratie nietig schijnen in vergelijking bij deze van de bourgeoisie, dan is integendeel de Staat waarover zij all' beschikt onvergelykelyk sterker dan gelijk welke kapitalistische Staat.

Het Bonapartisme waarbij Trotsky het Russisch regiem vergelykt is ook niet juist. Het Bonapartisme is het politiek regiem dat zich boven de klassen verheft wanneer hunne onderlinge tegenstellingen zeer scherp geworden zijn, maar wanneer oogenblykelyk geen enkele klasse bekwaam is over de andere te zegevieren. Trotsky in zijn jongste artikel (Antwoord aan de Amerikanen) neemt zelfs aan dat de Stalinistische fraktie - dus diegene welke het Bonapartisme zou vertegenwoordigen - zich boven de bureaucratie zou kunnen verheffen. Dan zoekt men tevergeefs van waar Stalin's macht wel zou kunnen komen. Indien we te doen hebben met een diktatuur van het proletariaat - zooals Trotsky het beweert - dan moet die macht uit het proletariaat voortspruiten. En sinds jaren beschikt het proletariaat zelfs niet meer over de minste eigen organisatie.

Wanneer Trotsky ten andere zijn afleidingen verder doordrijft, dan geraakt hij in tegenspraak met zijn eigen schema. Zoo zegt hij: " In geval van omverwerping der Sowjets zou hunne plaats slechts kunnen ingenomen worden door een specifiek Russisch Fascisme, bij welke wreedheid het regiem van Mussolini of Hitler slechts als philanthropische instellingen zouden schijnen." - Maar de economische macht waarop het fascisme zou steunen moet reeds op het huidig oogenblik bestaan. Het fascisme kan niet uit den hemel vallen, het kan zich slechts steunen op een innerlijken economischen bouw welke zich onder het voorgaande regiem ontwikkelde. Het fascisme zou slechts kunnen steunen op de bureaucratie en het staatskapitalisme welke situatie het nog zou versterken. Het zou het nieuwe eigendomsrecht der bureaucratie versterken, maar zou in het geheel niet het regiem van vóór de Revolutie voorstellen. De kapitalistische restauratie is in Rusland onmogelyk tenzij Rusland eenvoudig een kolonie werd.

(°) Voetnota bij voorgaande bladzijde. - Meening vooruitgezet door Antwerpsch lid der Liga van I.K. Polk: "De bureaucratie is het produkt van elke klassemaatschappij, zij stijgt en valt met de klasse die ze op het schild verhieft." (Zie rapport Zomer 1934.

De ontknooping in Sowjet-Rusland kan niet onafhankelijk van het overige der wereld zijn. Het is daarom dat men de ontwikkeling van het kapitalisme elders moet volgen. Een diepgaande verandering vond hier ook plaats. De jongste phase van het kapitalistisch regiem is niet het liberale kapitalisme, waar wel het fascisme dat ons de verst gedreven ontwikkeling van het kapitalisme voorstelt. Het kapitalisme ontwikkelde hier in dezen zin een staatskapitalisme dat de enkele financiële machten die het gezamenlijk kapitaal van een land beheerschen er praktisch met den Staat samensmolten. De economie heeft er al de tekenen van een staatskapitalisme met het bijna volledig buitenlandsch handelsmonopolium, de gedegradeerde economie, de gedwongen arbeidsplicht en zelfs de vastlegging van den rentevoet en der akkumulatie (Duitschland).

De vergelijkingpunten met de Sowjeteconomie zijn veelvuldig. Eén verschil bestaat. In het fascistisch regiem blijft er een onafhankelijke bezittersklasse bestaan, maar een bezittersklasse welke belangen door het financieel kapitaal waarvan ze afhangen geregeld worden.

In het Sowjetregiem is het bezit in dezen zin verschillend dat er geen klasse van bezitters bestaat, maar veeleer een klasse van bezitgenieters van het kollektief staatskapitaal. Het deel dat elk van hen van het kollektief kapitaal bezit is bepaald door het aandeel dat hij heeft in de leidende funkties. De noodzakelijkheid een bepaald deel van het kapitaal toe te kennen zou b.v. kunnen voortspruiten uit de verbreking van het evenwicht tusschen de bureaucratie en de landbouwers. Een definitieve nederlaag van de kollektivisatie - en herinneren wij eraan dat de landbouwersklasse stom blijft maar ongetemd - die de heropbeuring der persoonlijke onderneming en bijgevolg van het privaateigendom van den grond terug zou brengen zou zeker als nevenverschijnsel het uiteenvallen der staatstruists en den weg tot een nieuw privaateigendom der fabrieken met zich brengen.

De bureaucratie heeft dus niet een dubbele rol en zeker dus niet in de revolutionnaire beteekenis van het woord. Wanneer ze strijdt tegen de gevaren van buiten voor het regiem dat uit de Revolutie ontstond - welke in den beginne proletarisch was maar nu niet meer - dan strijdt ze voor zichzelf. Het proletariaat moet ze dus niet steunen. Het zou ze moeten steunen in het geval dat een terug achteruitdrijvende kracht haar bekampte, b.v. een coalitie van al de kapitalistische Staten, welke zouden krachten Rusland te verdeelen en het tot den rang eener uitbatingkolonie zouden willen herleiden of b.v. nog een bedreiging van wege de oude grootgrondbezitters en den adel.

De bureaucratie verdedigt de Sowjet-Unie slechts in de mate dat ze zich niet tegenover de bedreiging van binnen uit van een proletarische opstand bevindt. Indien deze bedreiging bestond zouden we niet lang moeten wachten om te zien dat de bureaucratie zelfs een beroep deed op de buitenlandsche contra-revolutie. Dat is dus het tegenovergestelde van wat Trotsky voorziet.

Het vooruitstreven de karakter van de bureaucratie spruit voort, volgens Trotsky, uit het feit dat ze zich in een regiem van genationaliseerde produktie moest vestigen. Maar in feite is het genationaliseerd produktiestelsel het eenige waaronder, na de Oktoberrevolutie en de ons bekende historische omstandigheden, de kapitalistische ontwikkeling mogelijk blijkt. De Russische bourgeoisie, na de Sowjets bekampt te hebben, heeft dit begrepen en heeft zich in de bureaucratie ingewerkt. Maar afleiden, dat de bureaucratie omdat ze

in een genationaliseerd produktiestelsel werkt, slechts in den dienst van de arbeidersklasse kan staan en van haar afhankelijk kan zijn, is een zware drogreden. Zeker, in de kapitalistische Staten kan de bureaucratie geen onafhankelijke rol spelen, juist omdat n a a s t h a a r een klasse van bezitters en ondernemers bestaat, welke alle rechten over de rijkdommen bezitten en welke werkelijk de productie beheerschen.

In Rusland ontbreekt deze klasse, of liever, de bureaucratie vangt zo. Zij doet het voor eigen rekening. Het feit dat vijftien jaren van dit regime de bestaande tegenstellingen met de kapitalistische wereld niet verhoogden, maar integendeel vereffenden, bewijst dat het Sowjetregime zich in het kapitalisme kan inschakelen.

Natuurlijk is de bureaucratie verplicht geweest, om zich te handhaven, van het produktie-apparaat te ontwikkelen, van een sterk proletariaat te scheppen, en hierdoor deed het op tien jaar meer dan de oude klassen in een eeuw gedaan hadden voor de verwezenlijking van het socialisme.

Maar het was over het algemeen zoo in al de kapitalistische landen. Overal deed de burgerij geweldig veel om de wereld en de maatschappij te hervormen met de grootproduktie te scheppen en zoodoende de objectieve grondslag te leggen voor de maatschappij van morgen. Maar niemand onder de socialisten, uitgezonderd natuurlijk de ruggespraakloze Russische menschowiki en de West-Europeesche reformisten, verdedigde ooit dat men moest met de burgerij samengaan om ze te verdedigen.

Ook kan de taak van het Russische proletariaat niet bestaan in der strijd voor de heropbeuring van de Bolsjewistische Partij of der Sowjet democratie. De S o w j e t - d e m o k r a t i e i s o n m o g e l i j k g e b l e e n. Het stelsel dat er in bestaat de voortbrengst te nationaliseeren zonder haar leiding direkt a a n d e a r b e i d e r s z e l f t e g e v e n, z o n d e r t u s s c h e n p e r s o n e n, kan enkel na een zekeren tijd de geboorte eener nieuwe uitbuitende klasse voor gevolg hebben. De wortels der bureaucratie en hare almacht zitten niet in het Stalinisme maar in het huidig regime, zooals het voortgesproten is uit de dekreten van 1918-1920, uit de N.E.P. en uit den strijd der Sowjet-regering tegen de poging van de arbeidersmassa's om zich direkt de produktie te onderwerpen.

De arbeiders kunnen er dus geen genügen mee nemen te strijden voor de herinstelling van de Sowjet-demokratie der eerste jaren, alhoewel het hun natuurlijk niet onverschillig kan zijn of hun ja dan neen vrijheden worden toegestaan.

De inzet van de komende revolutie blijft de toeigening door de arbeiders van de produktiemiddelen, welke in handen zijn van den bureaucratistischen Staat. Het gaat er dus wel om een revolutie en niet om een hervorming.

-000-

27 Januari 1935.

XX

In September verschijnt : "MASSASTAKING - PARTIJ EN VAKBOND " door
R o s a L u x e m b u r g.